

Hemasalaha Hemasalaha bukana **Buka ta hededehehemasalahana**

Hemasalaha bukana ta taukulina ede apostolo Yowane. Iya Sebedaiyo natuna na Yesu Keliso yona hekahekata tamowaina wa (Mataiyo 4:21). Teina buka ta ye kuli nuwana bolimai 95 unai. Buka ta meta leta ye kuli ekalesiya bodadi haligigilabui teha Eisiya unai taumiya udiyedi. Teha Eisiya, iya ede yoda huya ta unai meta Teki basileiyana unai.

Yowane buka ta ye kuli na yona nuwatu meta bena ekalesiya bodadi ye kabinonohaidi hewaiunu ye hetubuko wa hesabana. Na ye hededehebayaodi bena se tolabayao na yodi sunuma Yesu unai se kabihekahini.

Hewaiunu Yowane ye kita ye laoma wa, iya meta Loma yodi gabemani nimadiyena. Nuwanuwatuna ne Yaubada ye hemasalaha kalinawai, na hinage ye hemasalaha meta hewaiunu ne kabo ye hekaiyawasi yo tauhewaiunu ne kabo ye hekilainodi.

Loma yodi gabemani se bom se kita'uyoidi meta gigibwali maudoina kalidiwai. Na ena tamowai hesau ye hedede meta basileiya hesau kabo ye saedikwaidi, kabo se hewaiunu. Hinage Loma tamowaidi yodi wasawasa se katai "Guiyau" yo "Tauhemauli" yo se taba'ohu unai. Yo se henuwa bena ekalesiya hinage se taba'ohu unai. Na ekalesiya nige gonowana se taba'ohui, unai se kitadi

ede siya gabemani kadi waiunu, na se toledi numatutugudu unai o se unuhemwaloidi.

Unai ede Yowane nige gonowana buka ta nuwanuwatuna ye kulihemasalahadi hedehedede dudulaidi udiyedi, ede tautau yo heyaheyasoni udoi'udoi ye hepaisowadi, doha Yaubada ye hekitadi kalinawai. Tautau yo heyaheyasoni se bado Talam Bagubagunana Bukana unai ta lobaidi na Yowane ye hepaisowadi, doha peloweta Daniyela yo Hesekiyela yodi buka udiyedi, yo buka hekadiyo hinage.

Heyaheyasoni hekadi hedehedehemasalahadi

Ginauli hekadi hinage bena ta nuwatulobaidi meta siya heyaheyasoni. Doha **gole** kaniyona ede “ye tabu”, iya ede, “Yaubada yona”, doha bili tabukalilina Numa Tabuna wa unai, na bili ne unai ginauli maudoidi gole unai se ginaulidi yo gole unai se sumadi. Yo **wedu namwanamwakalilidi** (Hemasalaha 21:11 yo 21:19-20) kaniyodi ede se didiga yo se a'akalili.

Numela hinage nuwatu hekadi heyaheyasonidi.

- ◊ Numela **haiyona** (3) kaniyona meta “maudoina”.
- ◊ Numela **haligigi-labui** (7) meta Yaubada yona numela, na kaniyona ede, ginauli maudoidi Yaubada ye haihegehedo, o, ginauli maudoidi ta iya kalinawai, o, “Yaubada yona”. Ekalesiya bodadi haligigi-labui (Hemasalaha 1:4-5) kaniyona ede “ekalesiya bodadi maudoidi” yo “Yaubada yona boda”, yo siya ede ekalesiya bodadi maudoidi

tanoubu ta unai heyaheyasonidi. Yo Yaluwa haligigi-labui meta “Yaubada Yaluwana” o, “Yaluwa Tabuna” (1:4-5).

- ◊ Numela **hasi** (4) meta “tanoubu ta gogodiyao” yo “yababa tauginaulidi tamowaidiyao”.
- ◊ **Saudoudoi-labui** (12) meta Yaubada yona gigibwali yo yona kabaloina ye heyahheyasoniyei, doha Isalaela bodadi saudoudoi-labui wa, yo apostolo saudoudoi-labui wa.
- ◊ Na numela **tausani** (1,000) kaniyona meta “boda” yo “ye badokalili”. Unai “12 tausani” (12,000) kaniyona meta “boda Yaubada ye loinaedi”, yo 144 tausani (144,000) meta “boda maudoidi Yaubada ye loinaedi”, matauwuna $144 = 12 \times 12$, siya ede Isalaela kadi mumugao badodi 12 yo apostolo ekalesiya taubagunaedi badodi 12.

Yowane tautau yo heyahheyasoni se bado ye hepaisowadi, nige gonowana inai ta hededehe-masalahahahegehedi. Teina buka ta ye hededehe-masalahaha saha yo saha kabo se tubu yo idohagi na kabo Yaubada tanoubu ta ye laei kana siga. Na buka ta ye henuwa bena ye kabinonohaida na tausunuma maudoidi yo kita hinage ta tolatahi-tahi huyahawaiunu kabo se laoma ne udiyedi.

Buka ta hedehededenalakilakidi

- Hedehedede bagubagunadi 1:1-20
- Ekalesiya bodadi haligigi-labui (7) yodi leta 2:1–3:22
- Matada ne unai ginauli sahasahadi kabo se tubu ne 4:1–22:5
- Yaubada yona telona unai 4:1-11

- Buka nokuna ma dedelina haligigi-labui 5:1–
8:1
 Bwagigi haligigi-labui 8:2–11:19
 Delegoni yo suisui nuwamatamatausidi labui
     yo Mamoe Natuna 12:1–14:20
 Gaeba haligigi-labui 15:1–16:21
 Babeloni yo diyabolo yo suisui nuwamatamatausina
     yo pelowetalupolupo yodi
     heyababa 17:1–20:10
 Hekasa gehegehenya yo galewa yo tanoubu yo
     Yelusalema hauhaudi 20:11–22:6
 • Buka kabaguduna hedehededen 22:7-21

Buka kabahetubuna hedehededen

¹ Teina buka ta unai meta ginauli maudoidi Yesu Keliso ye hemasalahadi wa yau yona heyayai tauhaina Yowane kaliguwai. Ginaluli maudoidi nige bayaona kabo se tubu ne meta Yaubada gigibwali ye mosei Yesu unai bena ye hemasalahadi yona heyayai tauhaidi udiyedi. Ede Yesu yona anelu ye hetamali ye laoma bena teina ginaulidi ta ye hekitadi kaliguwai. ² Ginaluli maudoidi ya kitadi wa ya kulitautaubigaidi teina buka ta unai, siya ede Yaubada unai wasa se laoma yo Yesu Keliso ginauli ye hemasalahadi kaliguwai wa wasadi. ³ Iya kaiteya hedehedepeloweta hedehededen ta ye hasiligabaedi boda udiyedi meta iya gonowana ye gwauyala, yo siya kaiteyadi se lapuwatanidi yo buka ta kulikulina ta se kawakabiyeidi kabo hinage gonowana se gwauyala, matauwuwuna ginauli kabo se tubu ne huyadi se hanahanauma.

Yowane yona lautoki yo Yesu hedebasaena

4-5 Yau Yowane, ya kulikulilaowa teha Eisiya unai ekalesiya bodadi haligigi-labui kalimiuwai.

Ya kaibwadasae Yaubada yo Yaluwa haligigi-labui** yo Yesu Keliso udiyedi. Yaubada iya ede wau teina, huya bagubagunana unai, yo huya sola kabo se laoma ne udiyedi. Yaluwa haligigi-labui wa, siya ede Yaubada yona telona talanuwanawai. **[5]** Yo Yesu Keliso, iya ede Yaubada yona nuwanuwatu mamohoidi tauhemasalahatauba bigaidi, yo boita unai iya tau-tolo'uyo bagubagunana, yo iya tanoubu ta unai wasawasa maudoidi kadi tanuwaga. **[4a]** Siya ya kaibwadaidi bena yodi kabinamwa yo yodi nuwadaumwali se toledi kalimiuyena.

Yesu ye gadosisiyeida, yo kwasinana unai yoda ba'aya udiyedi ye yailihaida. **6** Yo ye kaisunuwaida bena ta hemala yona basileiya bodana yo Yaubada yona taukaitalasam.** Yaubada ne, iya ede Yesu yona Yaubada yo Tamana. Unai hedebasae yo gigibwali iya ye bom mo kalinawai, ye lau ee nige kana siga! Mamohoi!

7 "Kwa kita ne! Iya galewa yadadi udiyedi ye laolaoma." **(Daniyela 7:13)**

** **1:4-5:** Yaluwa haligigi-labui (7) meta Yaluwa Tabuna kataina hesau.   ** **1:6:** Yaubada yona taukaitalasam ede ekalesiya maudoidi.

Taukaitalasam ne kaniyona ede Yaubada ye kaisunuwaidi na iya matanawai se miyamiya, yo maudoidi gonowana Yaubada maiyanao se hedehedede yo se kaikaibwadasae yo se lautokisae Yaubada unai. Iyamo yodi kaitalasam nige suisui se gabudi, na yodi kaitalasam ede Yaluwa ye nonohaidi (1 Petelo 2:5, Loma 12:1).

Yo “tamowai maudoidi, yo hinage kaiteyadi
iya se gwali** wa, iya kabو se kita.

Yona masalaha debanawai
kabo boga udoi'udoi maudoidi tanoubu ta
unai se dou ma kalinalakilakidi.” (*Sakaliya*
12:10)

Doha teina kabо ye masalaha! Mamohoi.

⁸ Guiyau ye wane, “Yau Alepa yo Omega, ** ginauli maudoidi yodi kabahetubu yo yodi kabagehe. Yau ede wau teina, huya bagubagunana unai, yo huya sola kabо se laoma ne udiyedi. Yau Guiyau Yaubada Gigibwalikalilina.”

*Yowane ginauli hesau ye kita meta kana kao
doha tamowai*

⁹ Yau, Yowane, Yesu sunumaena ta unai meta kami kaha hesau. Yau hinage hekamkamna ya hekalo doha komiu Yesu tausunumaena maudoimiu. Maudoida meta Yaubada yona basileiya tamowaidi, yo hekamkamna ta maudoidi udiyedi ta tolokesegai. Yaubada yona hedehedede yo Yesu wasana yogu lauguguyaidi wa debadiyena ede se tolegau Patimosi bwanabwanaluwana unai. ¹⁰ Temenai

** **1:7:** Se gwali: Hedechedede ta meta Sakaliya 12:10ye katai, na nuwanuwatuna ede huyana Yesu se hesataulo meta tau'iyala tamowaina hesau wamali ye hai na iya ye gwailapai (Yowane 19:37). Na nuwanuwatu ta nige taugwalina wa ye bom mo, na Dius yodi tauwoyawoya yo tamowai maudoidi, kaiteyadi se hedede bena Yesu se unui.   **** 1:8:** Alepa meta leta bagubagunana yo Omega meta leta mulimulitana kalina Giliki yodi leta leleina unai. Unai Alepa yo Omega meta kabahetubu yo kabagehe heyahayasonidi.

na Guiyau yona mayadai** unai Yaluwa Tabuna ye tanuwagaigau, na dagelagu ne unai kalina lakilakina ya lapui doha bwagigi daguguna,¹¹ na ye hedehedelaoma ye wane, “Ginauli maudoidi ku kitadi ne ku kulidobiyeidi buka unai na ku hetamali ye lau ekalesiya bodadi haligigi-labui siya ede Epeso, Simulina, Pegamumu, Tiyatila, Sadisi, Piladelepiya yo Laodisiya udiyedi.”

¹² Ya tolobui bena kaiteya ye hedehedelaoma wa ya kita. Na huyana ya tolobui meta lampa kabatoledi haligigi-labui gole unai se ginaulidi wa ya kitadi. ¹³ Yo lampa kabatoledi luwadi wa unai ginauli hesau ye totolo ya kita kana kao doha tamowai, kana kwama lohalohana ye luwui ye dobi kaena ne unai, yo kaleko tupwana katulohana gole unai se ginauli wa ye pahietakikili duwaduwalina ne unai. ¹⁴ Kuluna maiyawana se posiposikalili doha bagodu se guli na pulopulodi, yo doha kaleko posiposina,** na matana doha kaiwa kalapulupululuna. ¹⁵ Kaena kadi kao doha bolonisi** kaiwa kalapulupulukalilina unai se gabuhe'a'adi na se namanamali, yo kalinana daguguna doha kabaita se didi na dagugudi. ¹⁶ Iya nimakahatuna unai meta kipwala haligigi-labui ye kabikabihekahinidi, na kawana ne unai iyala

** **1:10:** Guiyau yona mayadai nuwatulobaina ede Yesu yona tolo'uyo mayadaina, iya ede Sabati, o Dimdimyena se wane *Sunday*.

** **1:14:** Doha bagodu se guli na pulopulodi, yo doha kaleko posiposina: Lausoisoit a unai hedehedede mamohoidi meta, Kuluna maiyawana se posiposikalili doha mamoe wiyadi posiposina yo sinou, na ginaulidi ta meta nige yoda tupwa ta unai.

** **1:15:** Bolonisi meta pawati kana kao hesau na ye pulupululu.

kelepana mata teha labulabui ye tatapesama, yo kana kao ne ye sina doha mayadailaki mahanana dawayana bayabayaona.

¹⁷ Huyana ya kita meta ya guliyaboyabomdobi talanuwana ne unai, kagu kao doha ya boitako. Kabo nima kahatuna wa unai ye kabiliaoma na ye wane, “Tabu ku matausil! Yau ede Bagubagunana yo Mulimulitana. ¹⁸ Yau Miyamiyahaina ede. Ya boita, na ya mauli'uyo yo kabو ya maumauli ye lau ee huya nige kana siga! Yau meta boita yo Hade kadi kii ya kabihekahnidi.”**

¹⁹ Unai saha ku kitadi ta taba ku kulidobiyeidi, siya ede ginauli saha teina se tubutubu ta yo ginauli saha muliyena kabو se tubu ne. ²⁰ Kipwala haligigi-labui nimakahatugu unai ku kitadi wa yo hinage lampa kabatoledi haligigi-labui wa kaniyodi wadawadamdi ede teina: Kipwala haligigi-labui wa meta siya ede ekalesiya bodadi haligigi-labui yodi anelu, yo lampa kabatoledi haligigi-labui wa meta siya ede ekalesiya bodadi haligigi-labui.”

2

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Epeso unai

¹ Na kabо ginauli hesau kana kao doha tamowai wa ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena

---

** **1:18:** Yau meta boita yo Hade kadi kii ya kabihekahnidi: Hedehedede ta kaniyona ede, yau boita yo Hade ya tanuwagaidi.

ekalesiya bodana Epeso unai ne taubagunaedi**
yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimiuwai. Yau kipwala haligigi-labui nimaka-hatugu unai ya kabikabihekahinidi, yo lampa kabatoledi haligigi-labui gole unai se ginaulidi wa luwadiyena ya laulau. ² Yomi miyamiya, yomi paisowabayao yau debaguwai, yo pilipili kwa hekalodi na iyamo kwa tolokesegai ne kabidi ya kata. Yo hinage kabina ya kata meta tamowai yodi laulau yabayababadi nige kwa patulau udiyedi. Tamowai hekadi se hedede meta sera siya apostolo, na iyamo nige. Na kwa lautonogidi yo kwa lobaidi meta siya taukailupolupo. ³ Yo hinage kabina ya kata meta yau debaguwai kwa kamkamnakalilik, na iyamo kwa tolokesegai, na nige nuwamu se basabasa.

⁴ Na teina nuwanuwatu kesega mota unai kabu ya hegilugomiu: Huya bagubagunana unai yomi gadosisi laulaudi kwa nuwagabaediko. ⁵ Hage, huya bagubagunana unai yomi gadosisi miyamiyadi wa kwa hekaigonogonowaiyedi teina huya ta unai, na kwa kita! Unai sera kwa nuwabui na miyamiya bagubagunadi wa kwa ginauli'uyoidi. Ena nige kwa ginauli'uyoidi kabu ya laowa kalimiuyena na yomi lampa kabatolena yona kabatolo wa

---

** **2:1:** Ekalesiya bodana ... taubagunaedi: Buka ta Yowane ye kuli kalina Giliki unai, na inai yona hedehedede wa meta *angelos*, kaniyona ede tautauwasa. Ena Yaubada yona tautauwasa o yona taupaisowa kabu ta wane iya anelu. Na Hemasalaha bukana peina 2 yo 3 *angelosi* kaniyona ede ekalesiya bodadi taubagunaedi.

unai ya haigabaei.^{**} ⁶ Na iyamo miyamiya hesau kwa miyamiyai ne meta ye dudulai. Iya ede Nikolai tauhemuliwatanina^{**} yodi miyamiya yabayababadi kwa subudi doha hinage yau ya subudi ne.

⁷ Kaiteya gonowana ye lapulapui meta bena Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekalesiya bodadi udiyedi ne ye lapuidi. Yo kaiteya ye tolokesegai kabo yona dudulai ya mosei meta Yaubada yona paladaisi unai gonowana mauli kaiwana kaniyona ye kai.”

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Simulina unai

⁸ Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Simulina unai ne taubagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimuwai. Yau Bagubagunana yo Mulimilitana. Ya boita, na ya mauli'uyo. ⁹ Yomi kamkamna yo yomi deha ne kabidi ya kata, na iyamo Yaluwa Tabuna unai meta kwa gogokalili. Yo hinage kabina ya kata meta Dius hekadi siya nige Yesu tausunumaena se hededeheyahababagomiu. Yodi nuwatu meta bena siya Yaubada yona kaisunuwa tamowaidiyao, na iyamo siya meta Satani kana bodoa. ¹⁰ Kamkamna matamiu

---

** 2:5: Yomi lampa kabatolena yona kabatolo wa unai ya haigabaei: Teina hedehedede ta kaniyona ede hekamkamna kabo se lobai, meta ekalesiya bodana ne ye hekaiyawasi.   **** 2:6:** Nikolai tauhemuliwatanina meta nige kabidi ta katanamwanamwa siya kaiteyadi. Tausonoga hekadi yodi nuwatu bena yodi lauhekata unai meta tauda ta udiyedi laulau bikibikidi gonowana ta ginaginalulidi, matawuwuna ede taba nige yoda ekalesiya maulina se heyababa.

ne udiyedi kabo kwa hekalodi, na tabu kwa matausi. Ya hededelaowa meta diyabolo kabo hekamiu ye haigomiu na ye tolegomiu numatutugudu unai bena ye lautonogigomiu. Na hekamkamna kabo kwa lobai se lau ee mayadai saudoudoi (10).^{**} Ena bena kabo unai kwa boita, iyamo bena kwa tolokesegai, na kabo mauli kolonana^{**} ya leyawa.

11 Kaiteya gonowana ye lapulapui meta bena Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekalesiya bodadi udiyedi ne ye lapuidi. Yo kaiteya ye tolokesegai kabo taba nige boita helabuina yona hekamkamna ye lobai.”

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Pegamumu unai

12 Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Pegamumu unai ne tabagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimuwai. Yau kawagu ta unai meta iyala kelepana mata teha labulabui. **13** Yomi kabamiya magaina ne kabina ya kata meta Satani yona kabantuwaga magaina. Na iyamo yomi sunuma kaliguwai ne unai kwa tolokesegai, na nige kwa sunumakaiyawasi. Yo Antipasi yona miya mayadaina unai na saha ye tubu kalinawai wa meta kabina ya kata. Na yona hedehedede yo yona miyamiya udiyedi ye hemasalaha'uyoi meta iya tausunumaegau. Na se unui yomi

** **2:10:** Mayadai saudoudoi kaniyona ede huyakubwakubwa mo.   ** **2:10:** Kolona ne meta tauheloikailakwa ye baguna kabo kolona se kainauyaei.

magai ne unai, iya ede Satani yona kabamiya, iyamo komiu meta nige kwa sunumakaiyawasi kaliguwai.

14 Na nuwanuwatu hisa mo ta udiyedi kaboya hegilugomiu: Tamowai hekadi luwamiu ne unai meta Balama yona lauhekata se lauwatanidi. Iya Balaki ye hekata, unai Isalaela tamowaidiyao ye woyahesuwaladi na se ba'aya meta suisui se kaitalasamyedi koitau udiyedi na bulumadi se kaidi yo laulau bikibikidi se ginaulidi.** **15** Yo komiu hinage luwamiu ne unai tamowai hekadi meta Nikolai tauhemuliwatanina** yodi lauhekata yababayababadi se lauwatanidi. **16** Taba kwa nuwabui! Ena nige kwa nuwabui, meta nige bayaona kaboa ya lage kalimiuwai na kelepa kawagu unai ta ya hepaisowa na tamowai me kaboa ya iyalaidi.

17 Kaiteya gonowana ye lapulapui meta bena Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekale-siya bodadi udiyedi ne ye lapuidi. Yo kaiteya

---

** **2:14:** Balama yona lauhekata wasana ede Numela 25:1-2 yo 31:16 udiyedi ku hasili.   ** **2:15:** Nikolai tauhemuliwatanina ka hededehemasalaha Hemasalaha 2:6 hededehemasalahana ne unai.

ye tolokesegai kabo mana wadawadamna** ya mosei. Yo hinage weku posiposina unai meta hesa hauhauna kabo ya kuli na ya mosei. Na weku ta tauhaina ye bom mo kabo hesa ta kabina ye kata.”

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Tiyatila unai

¹⁸ Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Tiyatila unai ne taubagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimiuwai. Yau Yaubada Natuna. Matagu doha kaiwa kalapulupululuna, yo kaegu kadi kao doha bolonisi, kaiwa kalapulupululukalilina unai se gabuhe'a'adi na se namanamali. ¹⁹ Yomi miyamiya kabidi ya kata, siya ede yomi gadossisi tamowai udiyedi, yomi sunuma kaliguwai, yomi paisowabayao yau debaguwai, yo pilipili luwadiyena na yomi tolokesegai ne. Yo hinage kabina ya kata meta miyamiya saha teina kwa ginaulidi ta se namwakalili na kabo huya bagubagunana unai wa.

²⁰ Na nuwanuwatu kesega mo ta unai kabo ya hegilugomiu: Yomi talam kwa ginaulidi na

** **2:17:** Mana: Dius tamowaidi kadi kulutubu mana se tanogogoidi kadi kai, na hekadi se usaidi kaba'usaidi hesau unai na se tole talam keisina unai (Esodo 16:32 yo Hebelu 9:4). Na Dius tamowaidiyao yodi nuwatu meta huyana Numa Tabuna yona huyatntagwaligwali bolimai 586 BC unai peloweta Yelemaiya mana kaba'usaidi wa ye hai na ye tolewadam Nebo kudulina na duhana unai. Temenai kabo ye miyamiya ye lau ee Mesaiya yona huyahemasalahana. Tenem huyana ne unai kabo Yaubada Dius tamowaidi mana ye hekai'uyoidi.

sinebada Yesebela^{**} yona laulau yabayababadi nige kwa hekaiyawasidi. Iya ye hedede'uyoi meta iya peloweta. Yona lauhekata unai tausunumaegau se bado ye woyahesuwaladi ede laulau bikibikidi se ginaulidi yo tamowai suisui se kaitalasamyeidi koitau udiyedi na bulumadi se kaidi. ²¹ Yona huya ya mosei bena yona laulau bikibikidi udiyedi ye nuwabui, na nige ye henuwa. ²² Unai kabu ya hekasiyebwakaliliyei. Yo kaiteyadi maiyanao se ganaganawali^{**} na yona laulau bikibikidi ne udiyedi nige se nuwabui, kabu ya hekamkamnakaliliyedi. ²³ Yo kababoita kasiyebwana ya tole iya yona lauhekata tauginauliwatanina maudoidi wa kalidiwai. Teina unai ekalesiya bodadi maudoidi kabu kabigu se kata meta yau tamowai yodi nuwanuwatu yo yodi henuhenuwa ne kabidi ya kata. Yo komiu hesau to hesau ba'aya saha kwa ginaginaulidi wa maisadi kabu ya lediwa.

²⁴ Na kabina ya kata Tiyatila unai meta komiu hagamiu na sinebada Yesebela yona lauhekata bikibikidi nige kwa ginauliwatanidi yo Satani yona nuwanuwatu wadawadamdi nige kwa henuwa bena kabidi kwa kata. Ede nige nuwatu hesau unai ya hepolohegomiu, na ginauli kesega mo ta ya hedede kalimiuwai ede ²⁵ taba yomi sunuma unai kwa tolokesegai ye lau ee

---

^{** 2:20:} Yesebela meta Isalaela basileiyana yodi wasawasa Ahaba mwanena unai ye heyahayasoniyei, na iya meta koitau tautaba'ohuidi yo yona laulau se yababa. Wasana ku hasili 1 Kin 16–21 udiyedi. ^{** 2:22:} Ganaganawali kaniyona hesauna ede koitau taba'ohuina.

kana siga ya laowa.

²⁶ Na kaiteya ye tolokesegai yo yogu nuwatu ye ginauliwatanidi ye lau ee kana siga tanoubu ta yona huyagehe unai, kabo gigibwali ya mosei na basileiya maudoidi ye tanuwagaidi.

²⁷ Iya kabo ye tanuwagaidi, na nige gonowana ye katekamkamnaedi,
yo ye koikesikesidi doha gulewa. (*Same 2:9*)

²⁸ Na tautolokesegai ne kabo gigibwali kesegana Tamagu unai ya hai wa, iya hinage kabo ye hai yo Sae Kubwana** kabo ya mosei.

²⁹ Kaiteya gonowana ye lapulapui meta Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekalesiya boddadi udiedi ne bena ye lapuidi.”

3

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Sadisi unai

¹ Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Sadisi unai ne taubagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimuwai. Yau kaliguwai meta Yaubada Yaluwana haligigi-labui** yo kipwala haligigi-labui.

Yomi miyamiya kabidi ya kata. Tamowai matadiwai kami kao doha sola kwa sunusunumaegau, iyamo yomi sunuma kaliguwai meta kwa hekaiyawasidiko. ² Unai bena kwa kenotolo'uyo! Yomi miyamiya

** **2:28:** Sae Kubwana kaniyona ede saedikwai yo tanuwaga gigibwalina hekihekinoina.   ** **3:1:** Yaubada Yaluwana haligigi-labui meta Yaubada Yaluwana Tabuna.

kabikabidi namwanamwadi hekadiyo sola kwa miyamiyaidi ne bena kwa hebaya'o'uyoidi, madai nige bayaona na se tauwadam. Matauwuna saha kwa miyamiyaidi ta ya kitadi meta nige se dudulaikalili yogu Yaubada matanawai. ³ Unai saha se hekatagomiuko yo kwa lapuidiko ne bena kwa nuwanuwatuidi, na kwa ginauliwatanidi yo kwa nuwabui. Na ena nige kwa kenotolo, kabo ya laowa kalimiuwai na ya hekamkamnagomiu. Yogu laowa ne doha taukaiwahali, na nige kabina kwa kata kaiuyana kabo ya laowa.

⁴ Na yomi ekalesiya bodana ne Sadisi unai meta tamowai hisa yodi kaleko nige se hebikidi.** Unai kabo kaleko posiposidi ya moseidi yo maiyaguwao ka miya, matauwuna yodi miyamiya namwanamwadi debadiwai ye launamwanamwaeidi. ⁵ Kaiteya ye tolokesegai, kabo kana kaleko posiposina ya mosei, gonogonowana doha siya Sadisi unai kadi kaleko posiposidi ya moseidi wa. Tautolokesegai ne hesana taba nige ya sokehai mauli bukana unai, na Tamagu yo yona anelu matadiwai kabo ya hedehedehemasalaha meta iya hesana kabina ya kata. ⁶ Kaiteya gonowana ye lapulapui meta Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekalesiya bodadi udiyedi ne bena ye lapuidi."

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Piladelepiya

** **3:4:** Yodi kaleko nige se hebikidi: Hedehedede ta kaniyon'a ede yodi ekalesiya miyamiyadi yo yodi sunuma se namwa Yaubada matanawai.

unai

⁷ Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Piladelepiya unai ne tabagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimiuwai. Yau Tabuna yo Mamohoina.^{**} Yau meta wasawasa Dawida yona tanuwaga gigibwalina kiina kaliguwai.^{**} Ena keda ya soke meta nige gonowana hesau ye gudui, yo ena ya gudui meta nige gonowana hesau ye soke.

⁸ Yomi miyamiya kabidi ya kata. Kwa kita! Matamiu ne unai kawakeda ya sokeyako, na nige gonowana hesau ye gudui. Kabina ya kata meta yomi bayao nige se laki. Iyamo yogu lauhekata kwa kawakabiyeidi yo nige kwa uha-laegau. ⁹ Kabina ya kata meta Piladelepiya unai Dius tamowaidi hekadi. Siya nige tausunumae-gau, na siya Satani kana bodo. Se hedede bena siya Yaubada yona kaisunuwa tamowaidiyao, na yau ya hedede meta siya nige, na siya taukailupolupo. Kwa kita! Kabo ya woy-aidima yo ya hedede na se guliyaboyabomdobi talanuwamiu ne udiyedi, unai kabo se nuwatulobai meta yau ya gadosisiyeigomiu. ¹⁰ Yogu hedehedede bena kwa tolokesegai wa meta kwa ginauliwataninamwanamwaei. Unai laukitalakilaki huyana ne unai yau kabo ya kitahetete-

---

** 3:7: Mamohoina meta Yesu hesana hesau, na kaniyona ede Yesu meta nige lupo hesau kalinawai, na yona hedehedede maudoina siya mamohoi.   **** 3:7:** Dawida wasawasa, iya ede Yelusalema gana kawakedana kana kii taukitahetetena. Hinage gonogonowana doha Yesu galewa kiina ye kitahetete.

gomiu. Laukitalakilaki ta kabo tanoubu mau-doina se hekalo, na unai tanoubu ta tamowaidi maudoidi Yaubada kabo ye lautonogidi.

¹¹ Yau nige bayaona kabo ya laowa. Unai yomi sunuma unai bena kwa tolokesegai, to taba nige yomi kolona^{**} ne kwa kabisapulidi. ¹² Kaiteya ye tolokesegai kabo ya hetolo ye hemala duu bayabayaona yogu Yaubada yona Numa Tabuna unai,^{**} na taba nige numa ne ye laugabaei. Yo iya kalinawai yogu Yaubada hesana yo yona magai lakilakina hesana yo hinage hesagu hauhauna kabo ya kulidi. Magai lakilakina ta, iya ede Yelusalema hauhauna, galewa ne unai yogu Yaubada kalinawai kabo ye dobima. ¹³ Kaiteya gonowana ye lapulapui meta Yaluwa Tabuna saha ye hededegabaedi ekalesiya bodadi udiyedi ne bena ye lapuidi.”

Kulikuli ye lau ekalesiya bodana Laodisiya unai

¹⁴ Na kabo ye hededelaoma ye wane, “Ya henuwago bena ekalesiya bodana Laodisiya unai ne taubagunaedi yona ku kulikulilau ku wane,

Teina yogu hedehedede ta se laowa kalimiuwai. Yau hesagu hesau meta ‘Mamohoi’. Yau Yaubada yona nuwanuwatu tauhemasalahatauba bigaidi, yo yau Yaubada maidagu na ginauli maudoidi ka hetubudi. ¹⁵ Yomi miyamiya kabidi ya kata meta yomi sunuma kaliguwai kwa

^{** 3:11:} Kolona ne meta tauheloikailakwa ye baguna kabo kolona se kainauyaei. ^{** 3:12:} Kabo ya hetolo ye hemala duu bayabayaona yogu Yaubada yona Numa Tabuna unai: Hedehedede ta kaniyona ede iya kabo tamowai saesaena galewa ne unai.

kaokaobuibui.** Ya henuwa bena taba kwa mose'uyoigomiu kaliguwai yo kwa hemuliwatanigau. ¹⁶ Na komiu yomi sunuma kaliguwai meta kwa nuwalabulabui, unai kabu ya kaisogabaegomiu. ¹⁷ Komiu kwa wane, ‘Kai gogo tamowaidiyao! Yoma gogo se bado yo nige saha hesau unai ka deha.’ Na nige kabina kwa kata meta komiu nige yomi gwauyala hesau, yo tamowai meta se katekamkamnaeigomiu, yo kwa dehakalili, yo komiu meta ma matagibugibumiyo ma taugaibumiyo. ¹⁸ Unai ya hededehebasibagomiu ede teina: Gole mamohoina yo a'ana kwa hemaisa kaliguwai, unai kabu kwa wasawasa. Yo kaleko posiposidi kwa hemaisadi kwa likwadi, unai kabu taugaibumiyo taumwadimwadinena ne kwa sumu. Yo mata kana mulamula kwa hemaisa na matamiu ne udiyedi kwa saudi, unai kabu

---

** 3:15: Kwa kaokaobuibui: Yowane yona kulikuli unai hedeheddedi meta, kowa nige ku gwagwama yo nige ku gigibwali. Yo kulikuli hesauna ne, taba kwa mose'uyoigomiu kaliguwai yo kwa hemuliwatanigau, Yowane ye kuli, taba kwa gwagwama o kwa gigibwali. Nuwanuwatuna ede, ena waila ye gwagwama o ye gigibwali, kabu ta kabitonogi na kamnana ta lapui. Na ena nige, kabu kamnana nige gonowana ta kabilobai matauwuwuna kamnana doha ginauli maudoidi ne. Teina meta ekalesiya maulina heyahayasonina: Tabu yoda miyamiya gonogonowana doha tanoubu maudoina, na bena se kitalobaida meta kita Yesu Keliso tausunumaeina.

gonowana kwa kaikewanamwanamwa.**

¹⁹ Siya kaiteyadi ya gadosisiyeidi, ede ya dilaidi yo yodi miyamiya yabayababadi udiyedi ya tolehedudulaidi. Unai kwa nuwabui yo kwa mose'uyoigomiu kaliguwai ma nuwakohihaimiu.

²⁰ Kwa lapulapui! Kawakeda kawamatana unai ya totolo na ya koikoi. Ena kaiteya kalinagu ye lapui na keda guduna ye soke yo ye yogaisinigau yona numaena, kabu ya mwalaesae yo maiyagu ka kaikai.

²¹ Kaiteya ye tolokesegai kabu yona dudulai ya mosei meta telona unai kabu ye tuli yogu telona dedekanawai. Teina ta gongonowana doha yau kagu waiunu maudoidi ya saedikwaidi na yogu telona ya hai Tamagu dedekanawai. ²² Kaiteya gonowana ye lapulapui meta Yaluwa Tabuna saha ye hedede-gabaedi ekalesiya bodadi udiyedi ne bena ye lapuidi.”

4

Yowane Yaubada yona telona ye kita galewa ne unai

¹ Ginauli ya kitabagubagunaidi wa gehedi wa unai kabu ya kaikewa'uyo ede keda sokesokekaulina ya kita galewa ne unai. Yo kalina

** **3:18:** Gole ... yo kaleko posiposidi ... yo mata kana mulamula: Teina gogodiyao ta meta magai Laodiseya yodi wasawasa gogodi, na Yesu ye haidi sunuma wasawasadi heyahayasonidi: Wasawasa Yesu ye ledima meta se miya nige kana siga, yo ena Yesu ye deulihe'a'ada yo ye kabihenamwanamwada meta mamohoi ta a'a yo ta namwanamwa.

daguguna doha bwagigi ye hedehehedelaoma ye wane, “Ku saema inai, na saha mulidiwai kabo se tubu ne ya hekitago.”² Makesega kabo Yaluwa Tabuna ye tanuwagaigau na galewa ne unai telona ya kita na unai ginauli hesau ye tutuli.³ Na telona unai tautuli wa yona namanamali meta doha weku saesaedi gesepa yo kaneliyeni yodi namanamali ne. Yo wali telona wa kewana unai na dawayana kana kao meta doha emeladi** dawayana telona wa ye sinahetakikili.

⁴ Telona ya kitabagunai wa meta telona badodi 24 udiyedi se hetakikili. Yo babadao badodi 24 se tutuli telona wa udiyedi. Siya kaleko posiposidi se likwadi, yo kadi kolona meta gole kuludiyao ne udiyedi.

⁵ Telona wa unai namanamali ya kitadi se silsilili yo tulutululu se koikoi dagugudi se laoma ya lapuidi. Yo telona wa kawamatatanawai meta osili haligigi-labui se kalakalasi. Siya meta yaluwa haligigi-labui Yaubada maiyanao wa.⁶ Yo telona kawamatatanawai ginauli hesau kana kao doha gabwa na kitakitana doha galasi na yona nega meta doha kilisito.**

Na ginauli maumaulidi hasi telona wa se tolohetakikili, na dageladi yo talanuwadi meta mata se hemwayaudi.⁷ Ginauli maumaulina bagubagunana wa kuluna kana kao doha

** **4:3:** Gesepa, kaneliyeni, yo emeladi siya weku saesaedi maisadiyao se laki, yo wasawasa tamowaidiyao kabo se hepaisowadi yodi pasa. Kadi kao ede, gesepa dubadubana doha bwatano maiyana posiposina, kaneliyeni ede pulupululuna, na emeladi meta kalakalawana.   ** **4:6:** Kilisito meta weku kana kao doha galasi ye negakalili.

laiyoni, helabuina kana kao doha bulumakau hakiyana, hehaiyonana kana kao doha tamowai, yo hehasina kana kao doha magesubu ye loiloi.

⁸ Ginauli maumaulidi hasi wa meta kesega kesega pepenao haligigi-kesega (6) yo taudi maudoina yo pepedi gunidiyao udiyedi meta mata se hemwayaudi. Mayadai yo boniyai udiyedi nige se kaiyawasi na se hedehedebasae se wane,

“Tabuna, tabuna, tabuna,
kowa Guiyau Yaubada Gigibwalikalilina.

Kowa ede huya bagubagunana unai,
wau teina,

yo huya sola kabo se laoma ne udiyedi.”

⁹ Na huyana ginauli maumaulidi hasi wa yodi hedebasae yo hekasisi yo lautoki se mosei iya telona unai tautuli yo miyamiyahaina wa kalinawai, ¹⁰ meta hinage babadao 24 wa se guliyaboyabomdobi na telona unai tautuli wa yo iya taumiya ye lau nige kana siga wa se taba'ohui. Yo kadi kolona se toledobiyedi telona kawamatantanawai na se wane,

¹¹ “Yoma Guiyau, kowa ede yoma Yaubada.

Ku namwakalili,

unai ka hedebasaego yo ka hekasisiyego,
yo yom gigibwali debanawai ka taba'ohuigo.

Matauwuwuna kowa ginauli maudoidi tauhetubudi

yo yom nuwanuwatu unai se tubu yo se miya.”

¹ Na kabo telona unai tautuli wa ya kita na nimakahatuna ne unai buka nokuna, na teha labui ne udiyedi meta kulikulidiyao. Na buka nokuna wa unai dedeli haligigi-labui. ² Yo anelu gigigibwalina ya kita kalina lakilakina unai ye udal'udai ye wane, "Kaiteya yona dudulai gono-gonowana kabo dedeli haligigi-labui ne ye haigabaedi na buka nokuna ne ye soke?" ³ Na nige hesau galewa o tanoubu o tauboiboita yodi magai unai gonowana buka wa ye soke na ye hasili. ⁴ Ya doukalili, matauwuwuna nige hesau yona dudulai gonowana buka nokuna wa ye soke na ye hasili. ⁵ Kabo babadao wa kadi kaha hesau ye hededelaoma kaliguwai ye wane, "Tabu ku doudou! Sola Laiyoni** ne ku kita! Yuda kana boga unai ye laoma, yo iya Dawida kana isimulita saesaekalilina. Iya kana waiunu maudoidi ye saedikwaidiko, unai gonowana dedeli haligigi-labui ne ye haigabaedi na buka nokuna ne ye soke."

⁶ Kabo Mamoe Natuna ya kita kana kao doha se unuhemwaloiyako ye totolo duwaduwali ne unai telona wa kawamatanawai. Iya meta ginauli maumaulidi hasi yo babadao wa se tolohetakikili. Yo donana** haligigi-labui kuluna ne unai. Yo hinage matana** haligigi-labui, siya meta yaluwa haligigi-labui Yaubada ye hetamalidi se lauko tanoubu maudoidi udiyedi. ⁷ Ye sae

** 5:5: Laiyoni kaniyona ede iya tauwoyawoya gigigibwalikililina.   ** 5:6: Donana haligigi-labui kaniyona ede Yaubada

yonabayo yo yona gigibwali se heyaheyasoniyei.   *** 5:6: Matana haligigi-labui meta udiyedi kabo gonowana ginauli maudoidi ye kitadi yo kabidi ye kata.

ede telona unai taututuli wa nimakahatuna unai buka nokuna wa ye hai.⁸ Na huyana ye hai meta ginauli maumaulidi hasi yo babadao 24 wa se guliyaboyabomdobi Mamoe Natuna matanawai. Na maudoidi nimadiyena meta hapu yo gaeba gole, meta udiyedi inisenisi se mwayau. Inisenisi ta meta Yaubada yona tamowai yodi tapwalolo.

⁹ Yo wana hauhauna se wanai se wane,
“Mamoe Natuna! Kowa ku bom mo gonowana
buka nokuna wa ku hai
yo dedelina ne ku haigabaedi.

Matauwuwuna kowa se unuhemwaloigo,
yo kwasinam unai tamowai ku hemaisahaidi
se hemala Yaubada yona tamowai.

Siya meta boga, kalina, dahi, yo basileiya
udoi'udoi udiyedi se laoma.

¹⁰ Tamowai wa ku kaisunuwaidei bena se hemala
yom basileiya bodana
yo yoda Yaubada yona taukaitalasam,**
yo tanoubu ta maudoina kabو se tanuwagai.”

¹¹ Kabo hinage anelu gwaudi nige gonowana
ta hasilihegehedi ya kitadi yo kalinadi ya lapuidi.
Sya duwaduwali ne unai telona yo ginauli mau-
maulidi yo babadao wa se tolohetakikilidi.

¹² Se wana ma kalinalakilakidi se wane,
“Mamoe Natuna! Kowa se unuhemwaloigo.
Kowa ku bom mo gonowana kabо yom gigibwali,
wasawasa, sibasiba, yo bayao yo kam kao
saesaena mamohoina debadiwai ka hedebasaego yo ka hekasisiyeigo.”

** **5:10:** Taukaitalasam nuwanuwatuna ku hasili Hemasalaha 1:6hededehemasalahana unai.

¹³ Kabo ginauli maudoidi galewa, tanoubu ta yo tauboiboita yodi magai udiyedi yo gabwa luwadiyena, siya ede ginauli maudoidi mau-maulidi Yaubada ye hetubudi wa, kalinadi ya lapuidi se wanawana se wane,

“Kowa telona unai tautuli yo Mamoe Natuna,
ka hedebasaegomiu yo ka hekasisiyeigomiu,
yo kami kao saesaedi mamohoidi yo yomi
tanuwaga gigibwalina debadiwai ka
taba'ohuigomiu ye lau ee nige kana siga.”

¹⁴ Kabo ginauli maumaulidi hasi wa se wane,
“Mamohoi”, yo babadao wa se guliyaboyabombobi na Yaubada yo Mamoe Natuna wa se kaihela huidi.

6

Dedeli bagubagunana - Saedikwai

¹ Ya kaikaikewa na Mamoe Natuna wa buka nokuna dedeli haligigi-labui wa udiyedi bagubagunana ye haigabaei. Kabo ginauli maumaulidi hasi wa hesauna kalinana ya lapui doha tulutululu daguguna na ye wane, “Ku laoma!” ² Ya kaikaikewa na matagu ne unai hosi posiposina, na taugeluina wa pidu kabatuuna ye kabikabi. Yo Yaubada iya kana kolona ye mosei, na ye gelu ye lau bena kana waiunu maudoidi ye iyalaidi yo ye saedikwaidi.

Dedeli helabuina - Iyala

³ Huyana Mamoe Natuna buka dedelina helabuina ye haigabaei, meta ginauli maumaulina helabuina kalinana ya lapui ye wane, “Ku laoma!” ⁴ Kabo hosi pulupululukalilina hesau ye pesama. Kabo Yaubada gigibwali ye

mosei taugeluina wa unai bena tanoubu ta unai nuwadaumwali ye haigabaei, na unai tamowai se unu'unuhemwaloi'uyoidi. Yo iyala kelepana ye mosei iya unai.

Dedeli hehaiyonana - Hasahasali

⁵ Huyana Mamoe Natuna dedeli hehaiyonana ye haigabaei, meta ginauli maumaulina hehaiyonana kalinana ya lapui ye wane, "Ku laoma!" Ya kaikaikewa na matagu ne unai hosi dubadubana ya kita, na taugeluina wa sikele ye kabikabi ni-mana wa unai. ⁶ Na kabo dagugu doha tamowai kalinana ya lapui ginauli maumaulidi hasi wa luwadiwai ye laoma na ye hededelau hosi taugeluina wa unai ye wane, "Witi yo bali pwalawadi maisadi ne ku helakidi, kabo mayadai kesega unai tamowai ye paisowa na maisana ye hai ne unai kabo witi pwalawana 1 kilo mo o bali pwalawana 3 kilo mo ye hemaisa. Na tabu olibe oelana yo waina ne ku heyahayababadi!"**

Dedeli hehasina - Boita

⁷ Huyana Mamoe Natuna dedeli hehasina ye haigabaei, meta ginauli maumaulina hehasina kalinana ya lapui ye wane, "Ku laoma!" ⁸ Ya kaikaikewa, na matagu ne unai hosi kahukahusana ya kita! Na taugeluina hesana ede Boita, na Hade meta hosi taugeluina wa dagelana unai ye hemuhemuliwatani. Kabo Yaubada yodi gigibwali ye moseidi bena tanoubu teha hasi ta unai na teha kesega mo tamowaidiyao se unuhemwaloidi

---

** **6:6:** Witi yo bali ... olibe oelana yo waina: Teina kai hasi ta meta Yowane yona huyawai se hemala tamowai kadi kai saesaedi.

iyala kelepana unai, yo hasahasali unai, yo kasiyebwa hekahekawadi udoi'udoi udiyedi, yo tanoubu ta suisuidiyo kaikaikallasidi udiyedi.

Dedeli hehaligigina - Yaubada wasana namwanamwana debanawai se boita

⁹ Huyana dedeli hehaligigina ye haigabaei, meta tamowai yaluwadi ya kitadi kabakaitalasam milana gunina ne unai. Tamowai wa meta se unuhemwaloidiko, matauwuwna ede Yaubada yona hedehedede se hedehedehemasalaha yo se tolokesegaidi yodi sunuma ne udiyedi. ¹⁰ Na ma kalinalakilakidi se yogalau Guiyau unai se wane, “Guylau Gigibwalikalilina, kowa tabuna yo mamohoina! Huya lohana saha na kabo tanoubu taumiyaidi ku hekasadi yo kwasinamai kadi gum ku haidi?”

¹¹ Na kabo kesega kesega kana kwama posisina Yaubada ye moseidi na ye hedelau udiyedi bena se nayanaya huyakubwakubwa mo, kana siga kadi kahao hekadi siya yodi hali taupaisowa hinage se unuhemwaloidi gongonowana doha siya, na unai Yaubada yona hasihasili nowonowoina ye lobai.

Dedeli hehaligigi-kesegana - Matausilakilaki

¹² Ya kaikaikewa na Mamoe Natuna dedeli hehaligigi-kesegana ye haigabaei meta mwaniku-nikulakilaki tanoubu ta unai ye tubu. Mahana ye bui ye dubaduba doha gulewa duumna.** Waikena ne ye bui ye pulupululu doha kwasina, ¹³ yo kipwala galewa ne udiyedi se bekudobima

---

** **6:12:** Gulewa duumna meta Yowane ye kuli, baiki gouti wiyanu unai se ginauli, na baiki ne meta dubadubana.

tanoubu ta unai, doha bosibosi kaiwana yaumai ye nukui na kaniyodi se ulu. ¹⁴ Yo galewa ye taunokunoku ye sae doha buka se noku. Yo kuduli yo bwanabwanaluwa maudoidi yodi kabamiya se sigigabaedi.

¹⁵ Kabo tanoubu wasawasadiyao, tamowai saesaediyao, iyala kapinadiyao, tamowai gogogogodi, tamowai bayabayaodi, heyayai tauhaidi, yo yailihai tamowaidi, maudoidi meta weku duhadiyao yo kuduli wekudi udiyedi se kenowadam. ¹⁶ Na se yogalau kuduli yo weku udiyedi se wane, “Kwa bekudobima na kwa tolewadamgai kabotelona unai tautuli ne taba nige ye kitagai yo Mamoe Natuna yona kouyalayala kabotaba nige ka hekalo! ¹⁷ Matauwuwuna yodi kouyalayala mayadaina lakilakina meta ye laomako. Yo kabotaito gonowana ye lulau tenem hekamkamna mayadaina ne unai?”

7

Yaubada hekihekinoina tauhaidi badodi 144 tausani

¹ Ginauli ya kitabagunaidi wa na mulidiwai anelu hasi ya kitadi se totolo tanoubu teha hasi ta udiyedi, na yaumai hasi ne se guduguduidi bena tabu hesau ye towalau tano o gabwa o kaiwa hesau unai. ² Kabo anelu hesau ya kita teha kaluwabu ne unai ye saesaema, Yaubada Maumaulina yona hekihekinoi kabatolena tamowai udiyedi ginaulina meta ye bahebahei. Na ma kalinalakilakina ye yogalau anelu hasi wa udiyedi, siya ede Yaubada gigibwali ye moseidi

kabo bwatano yo gabwa se heyababadi, na ye wane,³ “Yaumai kwa guduguduidi kabo tabu tano o gabwa o kaiwa se heyababadi kana siga yoda Yaubada yona taupaisowa debadi udiyedi hekihekinoi ta ka toledi.”⁴ Na kabo siya hekihekinoi wa tauhaidi badodi numelana ya lapui, meta 144 tausani. Siya ede Isalaela kana bogao maudoidi udiyedi se laoma:

⁵ Yuda kana boga unai hekihekinoi tauhaidi wa badodi 12,000,
 Lubeni kana boga unai 12,000,
 Gada kana boga unai 12,000,
⁶ Asa kana boga unai 12,000,
 Napatali kana boga unai 12,000,
 Manase kana boga unai 12,000,
⁷ Simiyona kana boga unai 12,000,
 Lewi kana boga unai 12,000,
 Isakala kana boga unai 12,000,
⁸ Sebulona kana boga unai 12,000,
 Yosepa kana boga unai 12,000,
 yo Beniyamina kana boga unai 12,000.

Bodalakilaki kwama posiposidi lohalohadi se luwuidi

⁹ Mulinawai ya kaikaikewa na matagu ne unai meta boda lakilakikalilina, na taba nige gonowana hesau ye hasilidi. Siya meta basileiya, boga, dahi, yo kalina udoi'udoi udiyedi se laoma na se totolo telona matanawai yo Mamoe Natuna talanuwana unai. Kwama posiposidi lohalohadi se luwuidi, yo tutube bagadi se kabikabidi nimadiwai.¹⁰ Se wowo ma kalina lakilakidi se wane, “Yoda kabihemauli ta meta yoda Yaubada,

iya telona unai ye tutuli ne, yo Mamoe Natuna kalidiwai se laoma!”

¹¹ Anelu maudoidi ya kitadi meta telona yo babadao yo ginauli maumaulidi hasi wa se tolohetakkilidi, na kabo se guliyaboyabomdobi telona wa talanuwawanawai na Yaubada se kaihelahui ¹² se wane,

“Mamohoi!

Hedebasae, didiga,

    sibasiba, lautoki, hekasisi,
    gigibwali yo bayao

se laowa kowa, yoma Yaubada, kalimwai ye lau ee
    nige kana siga.

Mamohoi!”

¹³ Kabo babadao wa hesau ye henamaiyeigau ye wane, “Teina kwama posiposina tauluwuidi ta, siya meta kaiteyadi, yo haedi se laoma?” ¹⁴ Ya hed-edelau unai ya wane, “Tanusaga, kowa kabina ku kata.” Kabo ye wane, “Tamowai ta meta hekamkamnalakilaki luwanawai na se tolokesegai wa, yo kadi kwama se deuliheposiposidiko Mamoe kwasinana unai. ¹⁵ Teina unai ede siya Yaubada yona telona talanuwawanawai se totolo

    yo mayadai yo boniyai yona Numa Tabuna **
        unai se tabataba'ohu,

yo iya telona unai tautuli ne kabo loguloguna unai
    se miya.

¹⁶ Taba nige se hasali'uyo.

    Taba nige se gadomagu'uyo.

Mahana taba nige ye sinaidi,
    o gigibwalina ye gabudi.

** ^{7:15:} Yaubada ... yona Numa Tabuna ede galewa.

17 Matauwuna ede Mamoe Natuna, iya duwaduwali ne unai telona wa matanawai ye totolo ne kabo ye kitahetetedi, na ye woyaidi se lau waila maumaulina bonobonowasidiyao udiyedi.

Yo Yaubada kabo matasulu maudoidi matadi ne udiyedi ye sauhaidi.”

8

Mamoe Natuna dedeli hehaligigi-labuina ye haigabaei

¹ Huyana Mamoe Natuna dedeli hehaligigi-labuina ye haigabaei, meta awa tehana solasolana unai galewa ne unai meta nige dagugu hesau.

² Kabo anelu haligigi-labui Yaubada talanuwanawai tautotolo ne ya kitadi meta bwagigi haligigi-labui Yaubada ye moseidi kalidiwai.

³ Hinage anelu hesau ye laoma kabakaitalasam milana wa dedekanawai ye tolo, na nimana ne unai meta inisenisi kabagabuna gole ye kabikabi, na inisenisi Yaubada ye mosehelaki kalinawai. Inisenisi yo Yaubada yona tamowai yodi tapwalolo ye kabikesegaidi na bena kabo kabakaitalasam milana gole unai ye kaitalasamyehidi, iya telona talanuwanawai ye totolo wa. ⁴ Na anelu wa nimana ne unai meta inisenisi kasuna yo Yaubada yona tamowai yodi tapwalolo se sae Yaubada unai. ⁵ Na kabo anelu wa kabakaitalasam milana unai kaiwa kalakalasidi ye haidi na inisenisi kabagabuna wa ye hemwayau, na ye gabadobiyei tanoubu kewana unai. Na temenai

kabo tulutululu dagugudi, namanamali se sili yo mwanikuniku se masalaha.

Bwagigi bagubagunadiyao hasi

6 Kabo anelu haligigi-labui siya ede bwagigi haligigi-labui se kabikabidi wa, se nonohaidi bena kabo se yuhidi.

7 Anelu bagubagunana yona bwagigi ye yuhi, na aisi tupidi** yo kaiwa kalakalasina yo hinage kwasina se taumasalaha na se bekudobi tanoubu ta kewanawai. Na Yaubada tanoubu ta ye boli teha haiyona, na teha kesega ye kalasi, ede kaiwa yo lagau kalakalawadi maudoidi se kalasigehe.

8 Anelu helabuina yona bwagigi ye yuhi, na ginauli hesau kana kao doha kuduli lakilakina na ye kalapulupululu ye bekudobi gabwa ne unai. Na Yaubada gabwa ye boli teha haiyona, na teha kesega ye bui ye hemala kwasina,⁹ yo tenem teha kesega ne unai ginauli maumaulidi gabwa ne unai meta se mwaloi, yo menai hinage waga maudoidi meta ye heyababadi.

10 Anelu hehaiyonana yona bwagigi ye yuhi, kabo kipwala lakilakina ye kalapulupululu doha osili galewa ne unai ye bekudobi. Na Yaubada sagasaga yo waila bonobonowasidi maudoidi ye hekasadi teha haiyona, na teha kesega unai kipwala wa ye taludobi. **11** Kipwala wa hesana ede Nisa. Na yona kabatalu wailana wa meta ye henisa, na waila wa taunumana gwaudi se boita, matawuwuna waila wa ye nisakalili.

** **8:7:** Aisi tupidi: Kalina Dimdim unai se hedede *hail*. Iya ede nabu tupidi se hemala aisi. Kadi kao doha weku gagilidi, na hekadiyo lakidi doha pou.

¹² Kabo anelu hehasina yona bwagigi ye yuhi. Na Yaubada mahana ye hekasa teha haiyona, na teha kesega ye heyababa ede ye sinakaiyawasi. Gonogonowana doha waikena. Yo hinage kipwala maudoidi ye hekasadi teha haiyona, na teha kesega kipwalana ye heyababadi ede se sinakaiyawasi. Na mayadai yo boniyai ye hekasadi teha haiyona, na mayadai teha kesega yo boniyai teha kesega meta kalidiwai nige dawayra hesau.

¹³ Ya kaikaikewa, na magesubu ya kita ke-wamolosi ne unai ye loiloi'usi na ma kalinalak-lakina ye heyoheyoga ya lapui ye wane, “Oo yababa! Oo yababa! Oo yababa! Nige bayaona kabu anelu haiyona wa yodi bwagigi se yuhidi na dagugudi udiyedi yababa lakilakidi se lau tanoubu taumiyaina udiyedi!”

9

Yababa lakilakina bagubagunana

¹ Anelu hehaligicina yona bwagigi ye yuhi, na kipwala galewa ne unai ye bekudobimako tanoubu ta kewanawai wa ya kita. Na ebisi kabasokena kiina Yaubada ye mosei kalinawai. ² Duha wa ye soke, meta kasulakilaki ye pesama, kana kao doha kaiwa lakilakikalilina ye kalasi na kasupouna. Duha unai kasupou wa ye saesaema meta mahana yo galewa ne ye hemasig-iligiduudi. ³ Yo kasu wa unai mwadimwadi se tautaumasalahama na se dobi se talu tanoubu ta unai yo Yaubada yodi gigibwali ye moseidi doha gigidonadona tanoubu ta udiyedi ne. ⁴ Na

ye hededelau udiyedi meta tabu tanoubu ta laguna o ginauli hesau kinikinina o kaiwana hesau se heyababa, na siya kaiteyadi Yaubada yona hekihekinoi nige debadi ne udiyedi se bom mo kabu se hekamkamnadi. ⁵ Yaubada nige gigibwali ye moseidi bena unai kabu tamowai ne se unuhemwaloidi, na bena nawalai haligigi unai kabu se hekamkamnakaliliyeidi. Na hekamkamna ne kamnana meta doha gigidonadona tamowai ye kalasi. ⁶ Mayadaidi ne luwadiyena tamowai kabu boita se wasenei, na iyamo nige gonowana se lobai. Se henuwakalili bena se boita, na iyamo boita kabu ye wasabugabaedi.

⁷ Mwadimwadi wa kitakitadi meta doha hosi se henonohadi iyala hesabana. Kuludi ne udiyedi meta ginauli hesau kana kao doha kolona gole, yo kulukuludi kadi kao doha tamowai kuluna. ⁸ Kuludi maiyawadi doha sinesineo kuludi maiyawadi lohalohadi, yo kawadiyao mwakadi meta doha laiyoni mwakadi. ⁹ Nuwapoudi kadi laugudugudu kadi kao meta doha pawati unai se ginaulidi, yo pepedyao balatumudi meta doha hosi gwaudi kaliyota se niulidi na se heloi se laulau iyala hesabana. ¹⁰ Siya ma giudi na udiyedi yodi kabakaikaigwali doha gigidonadona, yo giudi ne udiyedi meta yodi gigibwali kabu unai gonowana tamowai se hekamkamnadi ye lau ee nawalai haligigi. ¹¹ Yodi wasawasa meta anelu, iya ede ebisi taukitahetetena. Kalina Hebelu unai hesana ede Abadon, na kalina Giliki unai ede

Apoliyon.**

¹² Yababa bagubagunana ede ye tubuko, na yababa labui siya ede sola kabo se laoma.

Yababa lakilakina helabuina

¹³ Kabo anelu hehaligigi-kesegana yona bwagigi ye yuhi, na kabo kabakaitalasam milana gole iya Yaubada matanawai ye totolo ne donanao udiyedi kalina hesau ye laolaoma ya lapui. ¹⁴ Kalina wa ye heddedelau anelu hehaligigi-kesegana iya bwagigi taukabikabina wa unai ye wane, “Anelu hasi Yaubada ye paipaihekahinidi Yupalata sagasagana lakilakina unai wa ku yailihaidi.” ¹⁵ Yo anelu hasi Yaubada ye kabinonohaidiko wa teina mahana ta yo mayadai ta yo waikena ta yo bolimai ta hesabana, Yaubada siya kabo ye yailigabaedi. Na tanoubu tamowaidi Yaubada ye hekasadi boda haiyona, na anelu wa kabo boda kesega ne se unuhemwaloidi. ¹⁶ Anelu wa yodi tau’iyala siya hosi taugeluidi badodi numelana ya lapui meta 200 miliyon.

¹⁷ Yogyu kenosuwai wa unai meta hosi yo taugeluidi ya kitadi kadi kao doha teina: Taugeluidi nuwapoudi kadi laugudugudu kulikulidi meta pulupululudi, kalakalawadi yo yogeyogedi. Yo hosi wa kuludiyao kadi kao doha laiyoni kuludiyao yo kawadi wa udiyedi meta kaiwa kalapulupululudi, kasu yo salpa panena se pesama. ¹⁸ Yaubada tamowai ye hekasadi boda haiyona na boda kesega mo se unuhemwaloidi kabaheyababadi haiyona wa udiyedi, siya ede

** **9:11:** Abadon meta hesa na kaniyona ede heyababa, na hesa Apoliyon kaniyona ede tauheyaheyababa.

kaiwa kalapulupululuna, kasu, yo salpa panena hosi kawadi udiyedi se pesapesama wa. ¹⁹ Hosi wa yodi gigibwali meta kawadiyao yo giudiyao ne udiyedi, na giudiyao ne kadi kao meta doha mwata ma kuludiyao, na se hepaisowadi na udiyedi tamowai se hekamkamnadi.

²⁰ Tamowai nige se unuhemwaloidi kabaheyababa haiyona ne udiyedi, siya meta nimagineaulidiyao taba'ohuidi ne se kabihekahinidi. Sola nige se nuwabui na demoni yo koitau taba'ohuidi meta nige se hekaiyawasidi. Koitau ta, siya gole, siluba, bolonisi, weku yo kaiwa udiyedi se ginaulidi na nige gonowana saha hesau se kita o se lapui o kaedi udiyedi se taihile. ²¹ Yo hinage yodi kaikaiunu, taubalau yo kalawai kabikabidi, laulau bikibikidi yo kaikaiawahali ne udiyedi meta nige se nuwabui.

10

Buka nokuna gagilina

¹ Na kabo anelu gigigibwalina hesau ya kita galewa ne unai ye dobidobima. Kana kaleko meta yada ye luwui, na kuluna kewana ne unai meta wali, yo kana kao ne dawayana doha mahana, yo kaena kadi kao doha duu kalakalapulupululudi. ² Na nimana ne unai meta buka nokuna gagilina kalakalanonohana ye kabikabi. Na kaekahatuna meta ye utuyei gabwa ne kewana unai na kae-seuseulina ye utuyei tano ne kewana unai. ³ Na kabo ye yogahilakilaki doha laiyoni ye kalagagalakilaki. Huyana ye yogahi meta tulutululu

haligigi-labui kalinadi se toledi. ⁴ Huyana tulutululu haligigi-labui wa se hedehedede meta bena ya hetubu ya kulikuli, na kalina hesau galewa ne unai ya lapui ye wane, “Saha tulutululu haligigi-labui se hedehededi ta ku nuwatukasinidi na tabu ku kulikulidobiyedi.”

⁵ Kabo anelu wa ya kita ye totolo gabwa yo tano kewadi udiyedi wa nimakahatuna ye helelesae galewa ⁶ bena ye hedede kaigwala Yaubada hesanaena. Yaubada meta iya miyamiyahaina, iya galewa, tanoubu, gabwa, na udiyedi ginaulidi maudoidi tauhetubudi wa. Anelu wa yona hedede kaigwala unai ye wane, “Yaubada saha ye hinelidi bena kabo ye ginaulidi ne taba nige ye hepahilidi. ⁷ Na huyana bena kabo anelu hehaligigi-labuina wa yona bwagigi ye yuhi, mayadaidi ne udiyedi meta Yaubada yona nuwatu wadawadamdi maudoidi kabo ye hege-hedi, doha ede ye hedede hemasalahadiko yona heyayai tauhaidi peloweta wa udiyedi.”

⁸ Kabo kalina galewa ne unai ya lapui'usei wa ye hedede'uyo kaliguwai ye wane, “Ku lau anelu gabwa yo tano kewadi udiyedi ye totolo ne kalinawai, na nimana ne unai buka nokuna kalakalanonohana wa ku hai.” ⁹ Ede ya lau anelu wa unai na ya kaibwadai taba buka nokuna gagilina wa ye leyama. Na ye hededelaoma ye wane, “Ku hai na ku kai. Bogam ne unai kamnana kabo ku lapui ye nisakalili, na kawam ne unai kabo kamnana doha kamwakamwa.” ¹⁰ Buka nokuna gagilina anelu nimana unai wa ya hai na ya kai meta kawagu ne unai kamnana doha kamwakamwa, na ya tonoli ye dobi bogagu ne

unai meta kamnana wa ye nisakalili. ¹¹ Kabo kalina wa ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Saha Yaubada ye hinelidiko boga, basileiya, kalina yo wasawasa gwaudi hesabadi wa bena ku hededehemasalaha'uyoidi.”

11

Yaubadayona hedehedede tauhededehemasalaha labui

¹ Kabo Yaubada didiyali hesau ye haiyama kaliguwai, kana kao doha kabanowonowoi, na ye hededelaoma ye wane, “Ku lau yogu Numa Tabuna yo kabakaitasam milana ku nowonowoidi yo tautaba'ohu menai ne ku hasilidi. ² Na Numa Tabuna bakubakuna ne ku laugabaei na tabu ku nowonowoi, matauwuna ya moseiyako dagela tamowaidiyao udiyedi. Na waikena badona 42^{**} unai siya kabo yogu magai lakinakina ne se utukalakalatei. ³ Kabo yogu tauhededehemasalaha labui kabadoudou kalekodi se luwuidi yo gigibwali ya moseidi na mayadai badona 1,260 luwadiyena se hededepeloweta.” ⁴ Teina taudi labui ta siya ede olibe kaiwadi labui yo lampa kabatoledi labui se totolo Yaubada matanawai,** iya ede tanoubu ta Guiyauna. ⁵ Ena tamowai hesau ye kaipate bena ye heyababadi kabo kaiwa kalakalasina kawadi ne udiyedi se tatapesama na kadi waiunu ne se gabuhemwaloidi. Doha teina kabo

---

** 11:2: Waikena badona 42, iya meta bolmai haiyona yo tupwana, o mayadai badodi 1,260.   **** 11:4:** Olibe kaiwadi labui yo lampa kabatoledi ne hedeheddedi meta hinage Sakaliya 4:1-14unai ku hasili.

tauhewaiunudi maudoidi se unuhemwaloidi.
⁶ Teina tauhededehemasalaha labui ta yodi huyahedepeloweta unai meta yodi gigibwali gonowana galewa se gudui, kabo taba nige nabu ye talu, yo hinage gonowana waila se buidi se hemala kwasina, yo ena se henuwa kabo gonowana yababa udoi'udoi se toledi tanoubu ta unai.

⁷ Huyana yodi hedepeloweta gehena ne unai kabo ebisi unai suisui yababayabana ye pesama ne kabo ye luluidi, na ye saedikwaidi yo ye unuhemwaloidi. ⁸ Sinalediyao kabo magai lakilakina kamwasalakina ne unai se balabala. Magai ta hesana wadawadamna se katai Sodoma o Aikupito. Teina meta siya hinage yodi Guiyau kabahesataulona magaina. ⁹ Mayadai haiyona yo tehana udiyedi meta tamowai siya dahi, boga, kalina, yo basileiya maudoidi udiyedi, tauhededehemasalaha wa sinaledi ne se kaikaikewaidi na nige se henuwa bena se toledi bwayabwaya unai. ¹⁰ Na tanoubu ta taumiyaena maudoidi kabo nuwadiyao se namwakalili, ede se gwauyalalakilaki na se haikaikainauya'uyoidi. Matauwuna ede tauboiboita labui wa meta tanoubu ta tamowaidiyao se hekamkamnadi.

¹¹ Na mayadai haiyona yo tehana mulinawai Yaubada mauli yahuwana ye moseidi, ede se mauli'uyo na kaedi udiyedi se tolo, na taukitadi meta se matausikalili. ¹² Kabo kalinalakilaki galewa ne unai ye dobima se lapui ye hedehedelau taudi labui wa udiyedi ye wane, “Kwa saema inai.” Kabo yada unai se sae galewa, na kadi waiunu wa meta se kaikaikewaidi.

¹³ Tenem mahanana ne unai mwanikunikulakilaki ye tubu. Na Yaubada magai lakilakina wa ye boli teha saudoudoi na teha kesega meta ye tatagwali. Mwanikuniku wa unai meta tamowai badona 7,000 se boita. Na siya taumaumauli maudoidi se matausikalikalili, ede Yaubada galewa ne unai se kaihelahui.

¹⁴ Yababa lakilakina helabuina ede ye laomako, na nige bayaona kabu yababa hehaiyonana ye laoma.

Bwagigi hehaligigi-labuina

¹⁵ Na kabu anelu hehaligigi-labuina yona bwagigi ye yuhi, na kalina lakilakidi galewa ne unai se wane,

“Tanoubu ta basileiyana maudoidi meta se laomako se hemala yoda Guiyau yo yona kaisunuwa tamowaina yodi kabatanuwaga.

Yo Yaubada kabu ye tanuwagaidi ye lau ee huya nige kana siga.”

¹⁶ Kabu babadao badodi 24 yodi telona udiyedi se tutuli Yaubada talanuwana unai wa se guliyaboyabomdobi na Yaubada se kaihelahui ¹⁷ se wane,

“Guiyau, kowa Yaubada Gigibwalikalilina.

Kowa ede wau teina yo huya bagubagunana unai.

Ka lautokiyeigo,

matauwuwuna ede yom gigibwali lakilakikalilina unai ku hetubu tanoubu ta ku tanuwagai.

¹⁸ Tanoubu ta basileiyadi se koipilikalikalilik,

na yom huyakouyalayala mayadaina meta ye lagema.

Mahanana ye lagema bena tauboiboita ku tole-hekasadi,

yo yom heyayai tauhaidi peloweta wa, yo yom tamowai, yo siya kaiteyadi hesam tauhekasisiyeina, gagilidi yo lakilakidi, kainauya kabu ku moseidi.

Yo mahanana ne unai kabu hinage tanoubu ta tauheyababana ku heyababadi.”

¹⁹ Na kabu Yaubada yona Numa Tabuna galewa ne unai ye tasoke ede kalona ne unai talam keisina** ye taumasalaha. Na namanamali se silima, tulutululu dagugudi, yo mwanikuniku se masalaha, yo hinage aisi tupidi se taludobima doha nabu.

12

Waihiu yo delegoni

¹ Kabo tautau hesau nuwanuwatuna ye saekalili ye masalaha galewa ne unai ya kita. Iya ede waihiu, kana kaleko meta mahana ye luwui, yo kaena gunina ne udiyedi meta waikena, yo kolona ma kipwalana saoudoudoi-labui kuluna ne unai. ² Waihiu wa meta ye diyaka. Na yona huyalabalaba ye hanahanauma, na kamkamnana debanawai ede ye doudou.

³ Kabo tautau hesau'uyo galewa ne unai ye masalaha. Unai delegoni lakilakina pulupululuna ya kita. Kuluna meta haligigi-labui na maudoidi meta ma kadi kolona gagilidiyao, yo donana meta

---

** **11:19:** Talam keisina kaniyona Hebelu 9:4-5 unai ye hededehehemasalaha.

badodi saudoudoi. ⁴ Na delegoni kipwala maudoidi ye hekasadi teha haiyona, na giuna wa unai teha kesega kipwalana galewa ne unai ye kuyahebekudima tanoubu ta unai. Na waihiu wa nige bayaona kabو ye labalaba na talanuwana wa unai meta delegoni ye totolo na ye nayanaya bena waihiu ne natuna ye labasi kabо ye kai.

⁵ Na waihiu wa natuna ye labasi ede loheya. Wawaya ta kabо basileiya maudoidi tanoubu ta unai ye tanuwagaidi, na nige gonowana ye katekamkamnaedi. Na anelu hesau wawaya loheya wa ye gilihai, na ye bahesaei Yaubada yo yona telona galewa ne unai wa udiyedi. ⁶ Na waihiu wa ye wasabu ye lau balabala hesau unai. Na menai magai hesau Yaubada ye kabinonohaiyako, na unai kabо se kitahetete mayadai badona 1,260.

Iyala galewa ne unai

⁷ Na galewa ne unai iyala ye tubu. Iya ede Maikeli yo yona anelu bodana delegoni wa se iyalai, na delegoni wa yo yona anelu bodana, siya hinage Maikeli yo yona anelu bodana wa se iyalaidi. ⁸ Na delegoni wa nige yona bayao gonowana ye saedikwaidi, ede iya yo yona anelu bodana wa galewa ne unai se tuuhepesadi. ⁹ Delegoni lakilakina ta, iya ede mwata huya bagubagunana unai wa** yo iya diyabolo. Hesana ede Satani. Iya tanoubu ta maudoina taulupohaidi. Iya se gabadobiyeiyama tanoubu ta unai, yo yona anelu maudoidi maiyanao hinage.

** **12:9:** Mwata huya bagubagunana unai wa wasana meta Genese 3:1-15unai ku hasili.

10 Kabo kalina lakilakina hesau galewa ne unai ya lapui ye wane,
 “Teina mahana ta unai meta Yaubada yona kabi-hemauli yo yona wasawasa gigibwalina
 yo yona kaisunuwa tamowaina yona tanuwaga gigibwalina se masalaha.
 Matauwuna ede kada kahao tauhegihegiludi wa ye gabadobiyeiyako tanoubu ta unai.
 Nabada wa unai iya meta yoda Yaubada matanawai ye totolo
 na ye hegihegiludi mayadai yo boniyai unai.
11 Na tausunuma wa iya se saedikwai
 Mamoe Natuna kwasinana unai yo Yaubada yona hedehedede yodi hedehedehemasala-hana unai.
 Yodi mauli nige se gadosisikaliliyeidi,
 unai boita matausina meta nige kalidiwai.
12 Unai komiu galewa unai taumiya maudoimiu kwa gwauyalakalili.
 Na ahani mo komiu tanoubu yo gabwa tau-miyaidi, matauwuna ede diyabolo wa ye dobiwako kalimiuwai!
 Na iya ye kouyalayalakalili,
 matauwuna ye nuwatulobaiyako yona ma-hana meta ye kubwakalili.”
13 Huyana delegoni wa ye kitalobai meta iya se gabadobiyeiyako tanoubu ta unai, ede wawayaloheya taulabasina wa ye henakuwatawatani. **14** Na Yaubada magesubu lakilakina pepena labui ye moseidi waihiu wa unai, bena kabu udijedi ye loi ye lau balabala wa unai, Yaubada magai ye kabinonohaiyako wa unai. Na menai kabu se kitahetete bolimai haiyona yo tehana. Na teina

unai kabu mwata wa taba nige gonowana ye lau ye lobai. ¹⁵ Na mwata wa kawana unai waila ye kalagabaei doha kabaita, ede waihiu wa ye didiwatani bena ye yaluhai. ¹⁶ Na tano waihiu wa ye sagui meta ye taigali na kabaita wailana delegoni ye kalagabaei wa ye dididobi luwana ne unai na ye tauwadam. ¹⁷ Kabo delegoni wa ye kouyalayalakalili waihiu wa unai. Ede ye lau kana isimulitao hekadi ye iyalaidi. Siya meta Yaubada yona laugagayo taukawakabiyeina, yo Yesu yona hedehedede taumiyawatanina. ¹⁸ Na delegoni wa meta ye totolo gabwa salagomgomna unai.

13

Suisui nuwamatamatausina gabwa unai ye poesaema

¹ Kabo suisui nuwamatamatausina ya kita gabwa unai ye poesaema. Iya donanao saudoudoi yo kulunao haligigi-labui,** kolona saudoudoi gagilidi kuluna wa udiyedi, yo kulunao kesega kesega udiyedi meta hesa Yaubada kabahededeheyahababana. ² Suisui ya kita wa kana kao doha lepadi, na kaena kadi kao doha beya kaena yo kawana doha laiyoni kawana.** Na delegoni wa iya yona bayao yo telona yo yona tanuwaga gigibwalina lakilakina ye mosehekawa

---

** **13:1:** Suisui ... donanao saudoudoi yo kulunao haligigi-labui: Tausonoga hekadi yodi nuwanuwatu meta suisui ta Loma yodi gabemani ye heyaheyasoniyei, yo teina kulukulu haligigi-labui ta iya ede Loma magai lakilakina kuduli haligigi-labui udiyedi se ginauli ye heyaheyasoniyedi, yo dona saudoudoi ta siya ede yodi wasawasa saudoudoi.   ** **13:2:** Lepadi, beya, yo laiyoni, siya ede suisui bayabayaodi yo kaikaiklasidi.

suisui wa unai. ³ Suisui wa kuluna hesau kana kao doha kelepa unai se gedali na iyamo ye namwanamwa'uyo. Tamowai maudoidi se nokokalili na suisui wa se hemuliwatani. ⁴ Yo delegoni wa se kaihelahui, matauwuna tanuwaga gigibwalina ye mosehekawayako suisui wa unai, yo hinage suisui wa se kaihelahui yo se wane, "Kaiteya kabu doha suisui ta?" yo "Kaiteya gonowana ye iyalaei?"

⁵ Suisui wa gonowana ye hededesaesae yo Yaubada ye hededeheyababa, yo yona tanuwaga gigibwalina gonowana ye hepaisowa nawalai 42. ⁶ Ede kawana ye soke na Yaubada ye hededeheyababa meta unai hesana yo yona kabamiya magaina yo galewa ne taumiyaidi ye hededeheyababadi. ⁷ Talam ye lau suisui wa unai bena Yaubada yona tamowai ye iyalaidi yo ye saedikwaidi, yo yona tanuwaga gigibwalina ye hepaisowa kabu boga, tamowai, kalina yo basileiya maudoidi ye tanuwagaidi. ⁸ Tanoubu taumiyaidi maudoidi kabu suisui wa se kaihelahui. Siya meta kaiteyadi hesadiyao Yaubada nige ye kulidi mauli bukana unai huyana tanoubu sola nige ye hetubu wa unai. Buka wa meta Mamoe Natuna se unui'usei wa yona buka.

⁹ Iya kaiteya beya toletolena, bena ye lapulapui!

¹⁰ Ena kaiteya Yaubada yona kaisunuwa unai bena se tole numatutugudu unai,
iya kabu menai se tole.

Ena kaiteya Yaubada yona kaisunuwa unai bena
se unuhemwaloj kelepa unai,
kabu kelepa unai se unuhemwaloj.

Teina unai Yaubada yona tamowai bena se toloke-segai ma taubigadi yo yodi sunuma unai se tololahitahi.

*Suisui nuwamatamatausina hesau bwatano
unai ye poesaema*

¹¹ Kabo suisui nuwamatamatausina hesau ya kita, bwatano ne unai ye poesaema, iya donanao labui doha mamoe natuna, na kalinana daguguna doha delegoni. ¹² Iya suisui bagubagunana wa yona tanuwaga gigibwalina maudoina unai ye tolo na ye paisowa, yo tanoubu ta taumiyaidi ye woyaidi na suisui bagubagunana wa se kaihelahui. Iya ede kuluna hesau kelepa unai se gedali na ye namwanamwa'uyo wa. ¹³ Yo suisui helabuina wa tamowai maudoidi matadiyena laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi, doha hinage kaiwa kalakalasina galewa ne unai meta ye hetaludobiyeiyama tanoubu ta unai. ¹⁴ Yaubada yona talam unai ede suisui helabuina ta suisui bagubagunana wa yona gigibwali unai laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi, na udiedyedtanoubu taumiyaidi ye lupohaidi. Ye hedelau tanoubu taumiyaidi udiedyed bena suisui bagubagunana wa koitauna se ginauli, iya ede kelepa unai kuluna se gedali'usei wa, na sola ma mau-maulina. ¹⁵ Hinage gigibwali suisui helabuina wa kalinawai, unai bena suisui bagubagunana koitauna wa yawasina ye mosei. Unai kabokoitau wa ye hedehedede, yo siya kaiteyadi nige iya se taba'ohui ne kaboye hededegabaedi na se unuhemwaloidi. ¹⁶ Na kabotamowai dobido-bidi yo tamowai saesaedi, tamowai gogogogodi yo tamowai dehadehadi, yailihai tamowaidi yo

heyayai tauhaidi, tamowai maudoidi ne suisui helabuina wa ye lauhelilidi bena kabo heki-hekinoi se haidi nimakahatudi o debadi udiyedi. ¹⁷ Teina unai kabo nige gonowana tamowai hesau saha hesau ye hemaisa o ye lokunegabaei, na siya kaiteyadi suisui ta hesana, o hesana ne numelana tauhaidi ne se bom mo. ¹⁸ Siya kaiteyadi tausibasiba kabo teina nuwatu ta se nuwatulobai. Kaiteya tamowai iya sibasibana gonowana kabo ye kaipate numela ta nuwanuwatuna bena ye nuwatulobai. Numela ta meta tamowai yona numela. Iya ede 666.**

14

Mamoe Natuna yo tamowai 144 tausani

¹ Kabo ya kaikewalau, na Saiyona Koyana tupina unai Mamoe Natuna maiyanao tamowai 144 tausani se totolo ya kitadi. Siya debadiyao udiyedi meta Mamoe Natuna hesana yo Tamana hesana. ² Yo hinage galewa ne unai dagugu ya lapui doha kabaita lakilakina daguguna yo doha tulutululu daguguna. Dagugu ya lapui wa doha hapu taukaikaiheyaidi yodi hapu se kaikaiheyaidi. ³ Na tamowai 144 tausani wa wana hauhauna se wanai Yaubada yona telona yo suisui maumaulidi hasi yo babadao wa talanuwadiwai. Nige gonowana hesau wana ta ye wanai, na

---

** **13:18:** Numela 666: Tenem huyana ne unai, tamowai kaiheya se ginauli na yodi tamowai saesaedi hesadi se buidi se hemala numela na se kaikunuwadawaduae. Yowane yona kulikuli ne unai ye masalaha meta 666 ede tamowai yababayababana yona numela. Iyamo nige kabina ta kata iya kaiteya.

siya taudi 144 tausani tanoubu ta unai Yaubada ye yailihaidiko wa se bom mo gonowadi wana ta se wanai. ⁴ Teina ta meta siya ede kaiteyadi nige taudi se hebikidi waiwaihiwo udiyedi.** Yodi laulau se a'akalili. Siya Mamoe Natuna se hemuliwatani yona kabalaun maudoina udiyedi. Teina tamowaidi ta meta se mose'uyoidi Yaubada unai, ede tanoubu ta unai ye yailihaidiko na se hemala kaitalasam bagubagunadi Yaubada yo Mamoe Natuna udiyedi. ⁵ Siya nige hedehed-edelupolupo hesau kawadi ne unai ye pesa yo nige kabahegiludi hesau.

Anelu haiyona

⁶ Kabo anelu hesau ya kita yada duwaduwalinawai ye loilo, yo yona paisowa meta wasa namwanamwana miyamiyahaina ye wasawasaduwaiyei tanoubu unai taumiya kalidiyena, ye lau basileiya, boga, kalina, yo boda maudoidi udiyedi. ⁷ Ye hedehedede ma kalinalakilakina ye wane, "Yaubada bena kwa hekasisiyei yo kwa hedetausaei, matauwuwuna hekasa mahanagan ye lagemako. Galewa yo tanoubu yo gabwa yo waila bonobonowasidi tauhetubudi wa kwa kaihelahui."

⁸ Anelu bagubagunana ye lau na kabo helabuina ye mulitama ye wane, "Ye tatagwaligwali, ye tatagwaligwali! Magai

---

** **14:4:** Siya ede kaiteyadi nige taudi se hebikidi waiwaihiwo udiyedi: Hedehedede ta ye lau laulau bikibikidi kabikabidi udoi'udoi udiyedi yo hinage ye lau koitau taba'ohuidi unai.

lakilakina Babiloni** ye tatagwaligwaliko. Iya yona gadosisi bikibikidi doha waina bayabayaona unai tamowai ye henumadi. Teina unai basileiya maudoidi ye woyahesuwaladi na se ba'aya."

⁹ Anelu labui wa se lauko na kabo hehaiyonadi ye mulitama, na ma kalinalakilakina ye wane, "Ena kaiteya suisui ne yo koitauna ye taba'ohuidi yo yona hekihekinoi debana o nimana unai ye hai, ¹⁰ kabo Yaubada yona kouyalayala lakilakina ye talu kalinawai. Yona kouyalayala ne meta doha waina bayabayaokalilina ye ini na unai kana waiunu tamowaidiyao ye henumadi. Kaniyona ede Yaubada yona anelu yo Mamoe Natuna matadiyena siya kabo hekamkamna se lobai salpa kaiwana kalakalasina gigigibwalina unai. ¹¹ Yo kadi hekamkamna kaiwana kalakalasina kasuna nige gonowana ye kaiyawasi. Siya kaiteyadi suisui yo koitauna wa tautaba'ohuina yo hesana hekihekinoina tauhaina meta boniyai yo mayadai unai nige gonowana se kamkamnakaiyawasi." ¹² Teina ta unai ede bena Yaubada yona tamowai se tolokesegai ma taubigadi, na Yaubada yona laugagayo se kawakabiyeidi yo Yesu sunumana unai se tolotahitahi.

¹³ Kabo kalina hesau galewa ne unai ye hedehedelaoma ye wane, "Teina ta ku kulidobiyedi: Tauboita, siya ede Guiyau tausunusunumaena

** **14:8:** Babiloni meta basileiya yo hinage magai lakilakina teha Pesiya unai, wauta iya ede *Irak* basileiyana. Babiloni tamowaidi Isalaela se iyalaedi na se woyalaedi yodi basileiya unai se miya. Tausonoga se wane, Hemasalaha bukana ta unai Babiloni meta Loma magaina lakilakina heyaheyasonina, iyamo nuwanuwatuna hinage ye lau basileiya hekadi udiyedi.

na mahana ta unai yo huya kabo se laoma ne udiedydi se boita, meta gonowana se gwauyala.” Na Yaluwa ye wane, “Mamohoi, kamkamna maudoidi ta kabo se laugabaedi na se kaiyawasi, yo yodi tolokesegai maisana kabo se hai.”

Yaubada tamowai yona huyahekasadi

¹⁴ Kabo ya kaikewalau, na matagu ne unai meta yada posiposina ye taumasalaha, yo ginauli hesau meta kewana wa unai ye tutuli kana kao doha tau natuna.** Yona kolona gole kuluna ne unai yo nimanawai meta witi kababoliboli matamatana.** ¹⁵ Kabo galewa ne unai anelu hesau Numa Tabuna unai ye pesama, yo ma kalinalakilakina ye yogalau yada ne unai tautuli wa unai ye wane, “Tanoubu ta masulina meta ye pogalako. Yom kababoliboli ne ku hai na ku hetubu ku boli, matauwuwuna masuli huyabolina mahahaha ede ye lagemako.” ¹⁶ Kabo yada kewana unai tautuli wa yona kababoliboli wa ye hekwade tanoubu kewana unai, na tanoubu masulina wa ye bolidi.

¹⁷ Kabo galewa ne unai anelu hesauna'uyo Numa Tabuna wa unai ye pesama, yo iya hinage nimana ne unai meta witi kababoliboli matamatana. ¹⁸ Hinage anelu hesau kabakaitalasam milana unai ye laoma, iya kaiwa kalakalasina tanuwagana, na kalina lakilakina unai ye yogalau kababoliboli matamatana taukabikabina wa unai ye wane, “Yom kababoliboli matamatana ne ku hepaisowa na tanoubu winena kaniyodiyao ku

---

** **14:14:** Tau natuna: Daniyela 7:13 ku hasili na unai ku lobai meta teina ta Mesaiya hedehehededen.   ** **14:14:** Witi kababoliboli matamatana kana kao doha kelepa youyouna.

bolidi, matauwuwuna kaniyodi wa se buinako.”
19 Anelu wa yona kababoliboli wa ye hekwade tanoubu ta kewana unai, na kabo wine kaniyodi ye tanogogoidi yo ye gabadobiyedi waina kabatamtamna lakilakina unai, iya meta Yaubada yona kouyalayala. **20** Na magai lakilakina dage-lanawai wine kaniyodi wa waina kabatamtam unai se utukalakalateidi na se tamdi, na waina kabatamna ne unai kwasina ye didipesama doha kabaita, lohana meta 300 kilomita** yo gabwatumna ede mita kesega yo tehana.

15

Anelu haligigi-labui yo yababa lakilakidi haligigi-labui

1 Kabo galewa ne unai kabasiliyata tautauna saesaena hesau ya kita meta unai anelu haligigi-labui na nimadiwai yababa lakilakidi haligigi-labui mulimulitakalilidi. Mulimulitakalilidi kaniyona ede ena yababa lakilakidi ta se gehe, kabo Yaubada yona kouyalayala hinage ye gehe.

2 Yo ginauli hesau ya kita kana kao doha gabwa na yona nega meta doha galasi yo ye sidosidoli doha kaiwa kalakalasina. Yo tamowai ya kitadi se totolo dedekanawai. Teina tamowaidi ta, siya meta yodi sunuma udiyedi se tolobaya na suisui wa yo koitauna nige se taba'ohuidi yo hesana numelana wa nige se hai. Siya maudoidi hapu Yaubada ye moseidi meta se kabikabidi.

3 Na Yaubada yona heyayai tauhaina Mose kana

** **14:20:** 300 kilomita meta Yowane Giliki tamowaidi yodi nowo ye hepaisowa na ye kuli ede 1,600 sitadiya.

wana** yo Mamoe Natuna kana wana se wanaidi
se wane,

“Guuyau, kowa Yaubada Gigibwalikalilina!

Kowa ginauli lakilakidi yo saesaedi ku gin-
aulidi.

Yom laulau se dudulai yo se mamohoi.

Kowa basileiya maudoidi yodi wasawasa.

⁴ Oo Guuyau, tamowai maudoidi bena se heka-
sisiyego yo se hededetausaego,

matauwuwuna kowa ku bom ku tabu.

Basileiya maudoidi kabo se laoma se kaihe-
lahuigo,

matauwuwuna yom laulau dudulaidi ku
hemasalahadi se kitadiko.”

⁵ Teina ya kitadi na mulidiwai ya kaikewa'uyo
meta galewa ne unai Numa Tabuna, iya ede
Yaubada kabataba'ohuina numana, meta sokeso-
kena. ⁶ Numa Tabuna wa unai anelu haligigi-
labui wa se pesama na yababa haligigi-labui wa
meta nimadiyena. Siya kaleko posiposidi, a'adi,
yo namwanamwadi se likwadi yo dagilolo gole se
kauhetakikilidi duwaduwalidi ne udiyedi. ⁷ Kabo
suisui maumaulidi hasi wa hesauna gaeba gole
kesega kesega ye moseidi anelu haligigi-labui wa
udiyedi. Teina gaeba ta meta Yaubada Miyamiya-
haina yona kouyalayala udiyedi se mwayau.

⁸ Numa Tabuna wa Yaubada yona didiga yo yona
gigibwali kasudi ye laugilihai. Na nige gonowana
hesau ye mwalaesae Numa Tabuna wa unai ye lau
ee kana siga anelu nimadiwai yababa lakilakidi
haligigi-labui wa se gehe.

** **15:3:** Mose kana wana meta Dutelonomi 32 unai ku hasili.

16

Yaubada yona kouyalayala gaebana haligigi-labui

¹ Kabo kalina lakilakina ya lapui Numa Tabuna wa unai ye hedehedelau anelu haligigi-labui wa udiyedi ye wane, “Kwa lau, Yaubada yona kouyalayala gaebadi haligigi-labui wa kwa iniga-baedi tanoubu kewana unai.” ² Anelu bagubagunana ye lau yona gaeba ye inigabaei tanoubu kewana unai, ede bonu yababayababadi yo kamkam-nakalilidi se masalaha tamowai udiyedi, siya ede suisui wa yona hekihekinoi tauhaina yo koitauna tautaba'ohuina.

³ Kabo anelu helabuina yona gaeba ye inigabaei gabwa kewanawai, ede ye bui ye hemala tamowai boiboitadi kwasinadi, na unai ginauli maumaulidi maudoidi gabwa luwanawai se mwalozi.

⁴ Na kabu anelu hehaiyonana yona gaeba ye inigabaei sagasaga yo waila bonobonowasidi udiyedi, na se buidi se hemala kwashina. ⁵ Kabo anelu hesau, iya ede waila tanuwagana, ya lapui ye wane,

“Yaubada, kowa Tabuna,
kowa ede wau teina yo huya bagubagunana
unai.

Kowa meta ku dudulai,
matauwuwuna yom hekasa ku ginaulidi ta.

⁶ Teina meta siya kaiteyadi yom tamowai yo peloweta wa kwasinadi se hebwalilidi, unai ede kwashina ku moseidi se numa yodi kawayagala maisana.”

⁷ Kabo kabakaitalasam milana unai kalina hesau ya lapui ye wane,
“Mamohoi, Guiyau Yaubada Gigibwalikalilina,
yom hekasa ne mamohoidi yo dudulaidi!”

⁸ Anelu hehasina yona gaeba ye inigabaei mahana kewanawai na unai gigibwali ye mosei bena gigibwalina wa unai kabo tamowai ye gabudi.

⁹ Unai mahana gigibwalina lakilakina wa tamowai ye gabuheyababadi, iyamo yodi laulau yabayababadi udiyedi meta siya nige se nuwabui na Yaubada se hededetausae, na se tolo ede Yaubada, iya yababa lakilakidi tanuwagadi wa, hesana se hededeheyaheyababa.

¹⁰ Kabo anelu hehaligigina yona gaeba ye inigabaei suisui bagubagunana wa** yona telona unai, ede yona basileiya wa ye masigiligudui. Na tamowai se kamkamnakalili, unai memenadi se kapuyahisidi. ¹¹ Na yodi kamkamna yo bonudiya wa debadiyena ede Yaubada, iya galewa ne unai taumiya wa, se hededeheyaheyababa. Na nige se henuwa bena saha yabayababadi se ginaulidi wa udiyedi se nuwabui.

¹² Kabo anelu hehaligigi-kesegana yona gaeba ye inigabaei Yupalata sagasagana** lakilakina kewanawai, ede wailana wa ye pitali, na unai wasawasa tamowaidiyao yo yodi tau'iyala tamowaidiyao tupwa kaluwabu unai yodi keda ye kabinonohai.

** **16:10:** Suisui bagubagunana wa wasana ku hasili Hemasalaha 13:1-10 udiyedi.   ** **16:12:** Yupalata sagasagana meta ye lakikalili, na ena waila unai ye didididi meta nige gonowana tau'iyala tamowaidiyao kabu se kawasi.

13 Kabo yaluwa bikibikidi haiyona ya kitadi kadi kao doha kwalukwalu. Hesau delegoni wa kawana unai ye pesama, hesau suisui bagubagunana wa kawana unai ye pesama, yo hesau pelowetalupolupo** wa kawana unai ye pesama.

14 Siya meta yaluwa bikibikidi yo laulau gigigibwalidi udoi'udoi tauginaulidi. Na se pesa se lau tanoubu maudoina yodi wasawasa udiyedi, bena se woyagogoidima na Yaubada Gigibwalikalilina yona hekasa mayadaina unai kabu se iyalai.

15 Guiyau Yesu ye hedede ye wane,

“Kwa kita ne! Yugu laolaoma ne doha taukai-wahali! Kaiteya ye silasilawa yo kana kaleko tauna udiyedi ye kitahetetenamwanamwaeidi, kabu taba nige ma taugaibuna ye taitaihile na ye mwadine. Teina debadiyena ede iya gonowana ye gwauyala.”

16 Kabo yaluwa bikibikidi wa wasawasa mau-doidi yo yodi tau'iyala se woyagogoidima magai hesau unai, kalina Hebelu unai magaina hesana ede Amagedon.

17 Na kabu anelu hehaligigi-labuina yona gaeba ye inidobiyei tanoubu yo galewa duwaduwalidi ne unai, na Numa Tabuna wa unai kalina lakilakina ye pesama Yaubada yona telona unai ye wane, “Ginauli maudoidi gehegehedi ede teina!” **18** Kabo namanamali se sili, dagugu lakilakikalilidi, tulutululu dagugudi yo mwanikuniku lakilakikalilina. Tamowai yodi huyatubu unai ye laoma ee teina meta nige mwanikuniku hesau yababayababakalilina doha

---

** **16:13:** Pelowetalupolupo iya ede suisui helabuina wa.

teina. ¹⁹ Magai lakilakina Babiloni** wa ye taigali teha haiyona, yo basileiya udoi'udoi udiyedi magai lakilakidi maudoidi se tatagwaligwali. Tenem unai Yaubada magai lakilakina Babiloni wa yona laulau yababayabadi ye nuwatuidi. Na yona kouyalayala ne meta doha waina bayabayaokalilina ye ini na unai ye henuma. ²⁰ Bwanabwanaluwa yo koya tupidi maudoidi se tauwadam. ²¹ Yo galewa ne unai aisi tupidi lakilakidi, polohedi nuwana 40 kilo, se bekudobima tamowai kewadiwai. Na aisi tupidi se taludobima ta meta se yababakalili, unai tamowai Yaubada se hededeheyahayababa.

17

Waihiu ganaganawalina saesaena yo suisui bagubagunana wa

¹ Anelu haligigi-labui wa siya gaeba haligigi-labui se kabikabidi wa meta hesauna ye laoma na ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Ku laoma, waihiu ganaganawalina saesaena waila gwaudi dedekadiyena ye tutuli ne kana hekamkamna ya hekitago.” ² Na tanoubu ta yodi wasawasa maiyadi se ganawali, yo yona laulau bikibikidi**

** **16:19:** Babiloni hededehemasalahana ku lobai Hemasalaha 14:8 unai.   ** **17:1:** Waihiu ganaganawalina saesaena waila gwaudi dedekadiyena ye tutuli meta magai lakilakina Babiloni ye heyahayasoniyei, magaina wa sagasagana gwaudi dedekanawai. Na teina ta meta Loma magaina lakilakina wa ye heyahayasoniyei, iyamo nuwanuwatuna hinage ye lau basileiya hekadi udiyedi.

** **17:2:** Ganawali yo laulau bikibikidi kaniyona hesau ede koitau taba'ohuina.

wa meta doha waina bayabayaona unai tanoubu tamowaidi se numayauyaule.”

³ Kabo Yaluwa Tabuna ye luwuigau yo anelu wa ye bahelaeigau balabalawai. Temenai waihiu ya kita meta suisui pulupululukalilina kewana unai ye tutuli. Na suisui ne tauna meta Yaubada kabahededeheyaheyababana hesadi se hemwayau, yo iya kulunao haligigi-labui yo donanao saudoudoi. ⁴ Waihiu wa yona kaleko meta pulupululukalilina,** yo kana pasa meta gole, weku namanamalidi yo giniuba matapoudi. Iya keyaka gole ye kabikabi na kalona ne unai meta ginauli nuwamatamatausidi yo nuwamwadimwadinedi. Teina ta iya yona laulau bikibikidi ne udiyedi se laoma. ⁵ Debana wa unai meta hesa wadawadamna kulikulina doha teina:

“Babiloni,
magai saesaena,
kowa sinesineo ganaganawalidi
yo laulau nuwamatamatausidi sinadi.”

⁶ Yo waihiu wa ya kita meta Yaubada yona tamowai yo Yesu tausunumaena kwasinadi unai ye numayauyaule. Huyana ya kita meta ya siliyatatakalili. ⁷ Kabo anelu wa ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Idohagi to ku siliyatatakalili? Waihiu ne yo suisui kulukulunao haligigi-labui yo donanao saudoudoi unai ye gelu ne kaniyodi wadawadamdi kabo ya hededehemasalahadi kalimwai. ⁸ Suisui ku kita wa, huya bagubagunana unai ye maumauli, na teina huya ta unai

---

** **17:4:** Kaleko ... pulupululukalilina meta wasawasa tamowaidi yodi kaleko yo maisadi se lakikalili

meta nige, yo nige bayaona kabo ebisi unai ye pesama na kana heyababa Yaubada ye kabinonohaiyako ne kabo ye lau unai. Tanoubu taumiyaidi kaiteyadi hesadiyao Yaubada nige ye kulidi mauli bukana unai huyana tanoubu sola nige ye hetubu wa unai, siya suisui wa se kita meta se siliyatakalili. Iya huya bagubagunana unai ye maumauli, na teina huya ta meta nige, na nige bayaona kabo ye taumasalah'a'uyo."

⁹ Na anelu wa ye hedehedede'uyo ye wane, "Teina ta tausibasiba se bom mo kabo se nuwatulobai: Kulukulu haligigi-labui wa meta kuduli haligigi-labui se heyaheyasoniyedi, udiyedi waihiu wa ye tutuli. ¹⁰ Siya meta hinage wasawasa haligigi-labui: haligigi se boitako, kesega ede iya sola ye tanutanuwaga, na mulimulitakalilina ede sola kabo ye laoma. Na ye laoma, kabo ye miya huyakubwakubwa mo. ¹¹ Na suisui wa huya bagubagunana unai ye maumauli, na teina huya ta unai meta nige, iya kabo ye hemala wasawasa hehaligigi-haiyonana. Iya meta haligigi-labui bodadi wa kadi kaha hesauna, na hinage kana hekamkamna Yaubada ye kabinonohaiyako ne kabo ye lau unai.

¹² Dona saudoudoi ku kitadi wa meta siya wasawasa saudoudoi sola nige basileiya hesau se tanuwagai. Na siya kabo tanuwaga gigibwalina se hai na suisui wa maidadi se hemala wasawasa awa kesega mo. ¹³ Siya meta nuwatu kesega unai, na yodi bayao yo yodi tanuwaga gigibwalidi se moseilaei suisui wa unai. ¹⁴ Wasawasa saudoudoi yo suisui wa kabo Mamoe Natuna se iyalai, na Mamoe Natuna kabo ye saedikwaidi,

matauwuwuna ede iya guiyau yodi Guiyau yo wasawasa yodi Wasawasa. Yo iya maiyanao meta yona yogayogahai yo kaisunuwa yo tautolotahi-tahi tamowaidi.”

¹⁵ Kabo anelu wa ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Waila ku kitadi dedekadiwai waihiu ganaganawalina saesaena ye tutuli wa, siya meta tamowai bodadi, boga, basileiya yo kalina udoi'udoi tamowaidiyao. ¹⁶ Dona saudoudoi yo suisui pulupululuna ku kitadi wa meta waihiu ganaganawalina saesaena wa kabo se hewaiunu. Yona gogo maudoidi kabo se haidi, yo yona kaleko kabo se pulisihaidi na ma taugaibuna. Kabo bulumana se kai yo kabitoledi kabo kaiwa kalakalasina unai se gabudi. ¹⁷ Matauwuwuna Yaubada nuwanuwatu ye toleyako nuwadi wa udifyedi bena yona nuwatu se ginauliwatanidi. Unai nuwadi se tolekesegaidi na yodi tanuwaga gigibwalina se moseilaei suisui wa unai ye lau ee kana siga Yaubada yona nuwatu maudoidi se hemamohoiyedi. ¹⁸ Waihiu ku kita'usei wa meta iya magai lakilakina ye heyaheyasoniyei, iya ede tanoubu maudoina wasawasadiyao kadi tanuwaga.”

18

Magai lakilakina Babiloni ye tatagwaliwali

¹ Teina ginaulidi ta mulidiwai, anelu hesau ya kita galewa ne unai ye dobido bima. Iya yona tanuwaga gigibwalina meta ye saekalili, na namamanalina wa unai tanoubu maudoina ye hedaway. ² Kalinalakilaki unai ye yoga ye wane, “Ye tatagwaliwali, ye tatagwaliwali!

Babiloni magaina saesaena^{**} ye tatagwalig-waliko!

Iya ye hemala demoni yo yaluwa bikibikidi mau-doidi yodi kabamiya

yo manuwa bidabidadi yo suisui
bidabidadi^{**} yo nuwamatamatausidi
maudoidi yodi kabamiya.

³ Yona laulau bikibikidi^{**} doha waina
bayabayaona
udiyedi basileiya maudoidi se numayauyaule,
yo tanoubu ta wasawasadiyao siya maiyadi se
ganawali,
yo kana henuhenuwa udoi'udoi udiyedi ede
tanoubu ta yona taukune tamowaidiyao
yodi wasawasa se helakidi."

⁴ Kabo kalina hesau galewa ne unai ya lapui ye
wane,

"Yogu tamowai, komiu Babiloni magai lakilakina
ne kwa pesagabaei,
kabo yona yababa ne udiyedi taba nige kwa
kabisagusagu.

Teina unai kana hekamkamna ne kabo taba
nige kwa hekalodi.

⁵ Yona yababa meta se laki yo se badokalili se sae
ee galewa,

^{** 18:2:} Babiloni hedehemusalaha ku lobai Hemasalaha 14:8unai.   ^{** 18:2:} Manuwa bidabidadi yo suisui bidabidadi meta manuwa yo suisui Yaubada ye laugagayoidi wa. Lewitikasi 11 unai ta hasili.   ^{** 18:3:} Laulau bikibikidi yo ganawali meta heyahayasoni, na kaniyodi ede Yaubada ye sigigabaei na yona midi ye tole tamowai lakilakidi yo gigibwali yo kabasaguina gogodiyao udiyedi.

na yona yababa ne meta Yaubada nige
gonowana ye nuwaluluhiyeidi.

6 Unai komiu tau'iyala** bena kwa hekamkamna
gonogonowana doha kaiteyadi ye
hekamkamnadiko wa.

Yababa saha ye ginaulidiko tamowai udiyedi
taba maisadi ma labui ye haidi.

Ginauli nuwamatamatausidi yo
nuwamwadimwadinedi ye moseidi
tamowai udiyedi se numa wa meta
kana keyaka ne unai kwa inidi kwa
hebayao'uyoidi na unai kwa henuma.

7 Hekamkamna yo doudoulakilaki kwa mosei
unai
kana kao ede ye bom ye hededetausae'uyoi yo
ye hewasawasa'uyoi,
matauwuwuna ede nuwana ne unai ye wane, 'Yau
ta wasawasa waihiuna, yau ta nige kwab-
uli. Unai taba nige ya nuwadubu.'

8 Unai mayadai kesega unai kabo hekamkamna ye
lobai,
siya ede boita, nuwadubu yo hasahasali.
Kabo kaiwa kalakalasina unai ye kalasi ye lau ee
ye taukwadalele,
matauwuwuna Guiyau Yaubada iya
tauhekasana ne ye gigibwalikalili."

9 Tanoubu ta wasawasadiyao, kaiteyadi iya
maidanao se ganaganawali yo yona wasawasa
gogodiyao se hepaisowadi wa, huyana Babiloni
ye kalakalasi na kasuna se kita meta sabina se
siyayau yo se doukalili. **10** Kedalohalohawai se

** **18:6:** Komiu tau'iyala: Nige ye masalaha meta teina tau'iyala
ta bena siya kaiteyadi.

totolo, matauwuwuna hekamkamna ye hekalo wa se matausiyei, na se wane,
 “Kapole! Kapole Babiloni, kowa magai lakilakina yo bayabayaona!

Iyamo mahana kubwakubwana mo unai kam heyababa ku lobai!”

¹¹ Tanoubu ta yona taukune tamowaidiyao kabu sabina se siyayau yo se doukalili, matauwuwuna ede yodi gogo meta nige tauhemaisahaidi. ¹² Gogodiyao ede teina: Gole, siluba, weku namanamalidi, giniuba matapoudi, yo kaleko sapusapudi namwanamwakalilidi, kaleko pulupululukalilina, yo ginauli udoi'udoi kaiwa panena namwanamwakalilina yo aiboli** yo kaiwa maisa lakilakidi udiyedi se ginaulidi, yo bolonisi, aeyani yo weku kwaikwailolona hesau hesana mabolo. ¹³ Yo tauda kabahepahepanedi panena namwanamwakalilidi, yo yausi panepanedi udoi'udoi, mulamula panepanedi udoi'udoi doha inisenisi, yo waina, olibe bunamana, yo pwalawa namwanamwakalilina yo witi, yo bulumakau yo mamoe, yo hosi yo kaliyota, yo heyayai tauhaidi yo tamowai hekadiyo iyala unai se haidi hinage se lokunegabaedi.

¹⁴ Kabo se wane, “Ginauli namwanamwadi maudoidi ku henuwakaliliyeidi wa se tauwadamko. Yom wasawasa maudoidi yo gogo namwanamwadi maudoidi se tauwadam, taba nige se taumasalaha'uyo.”

** **18:12:** Aiboli kaniyona ede elepanti donana, na kalina Dimdim unai se wane, ivory. Teina ginaulidi ta maisana ye lakikalili.

¹⁵ Taukune tamowaidi tenem gogo ne se lokune-gabaedi kalinawai na unai yodi wasawasa se haidi wa, siya kabo kedalohalohawai se totolo, matauwuna hekamkamna ye hekalo wa se matausiyei. Siya kabo se siyayau yo se doukalili,
¹⁶ na se doulakilaki se wane,

“Kapole! Kapole Babiloni, kowa magai lakilakina
 yo saesaena!

Kaleko namwanamwadi yo maisadi se
 lakkalili doha kaleko sapusapudi yo
 pulupululukalilina ku luwuidi,
 yo gole, weku namanamalidi yo giniuba mat-
 apoudi udiyedi taum ku hepasa.

¹⁷ Iyamo mahana kubwakubwana mo unai wa-
 sawasa maudoidi ta se tauwadam!”

Taukune yodi waga kapinadi, yo waga unai
 taugelu yo waga taupaisowaidi maudoidi, yo siya
 kaiteyadi gabwa ne unai yodi namwanamwa se
 haihaidi meta kedalohalohawai kabo se totolo.
¹⁸ Huyana ye kalakalasi na kasuna se kita, meta
 kabo se yogahilakilaki se wane, “Nige magai
 hesau yona wasawasa doha teina magai lakilak-
 ina ta!” ¹⁹ Kabo kahusa se hesulusaedi kuludi ne
 udiyedi, na se siyayau yo se doukalili na se wane,

“Kapole! Kapole kowa magai lakilakina.

Kowa yom wasawasaena waga tanuwa-
 gadiyao se gogo!

Na huyakubwakubwa mo unai ku tatagwalig-
 wali.”

²⁰ Komiu galewa unai taumiya yo komiu Yaubada
 yona tamowai, yo apostolo yo peloweta,
 bena kwa gwauyalakalili!

Matauwuwuna Yaubada kami gum ye haiyako
kalinawai.

²¹ Kabo anelu bayabayaona weku lakilakina ye
lakaisini na ye tuudobiyei gabwa ne unai, na ye
wane,

“Doha teina kabo Yaubada ma kouyalayalana na
Babiloni magai lakilakina ne ye tuudobiyei,
na taba nige ye taumasalah'a'uyo.

²² Babiloni, kowa kalimwai taba nige hapu
taukaiheyaidi yo higo yo bwagigi
tauyuhidi yo taukaiheya tohotohonadi
hekadi yodi kaiheya dagugudi se
lapu'uyoidi kalimwai.

Paisowa udoi'udoi taunimapaisowaidi taba nige
se lobai'uyoidi,
yo witi kabagiligili wekuna daguguna taba
nige se lapu'uyoidi kalimwai.

²³ Lampa dawayadi taba nige se kita'uyoidi
kalimwai.

Taba nige loheya yo waihiu se tawasola kalinadi
se lapu'uyoidi kalimwai.

Yababa maudoidi ta kabo se tubu kalimwai,
matauwuwuna yom taukune tamowaidi meta
tamowai saesaedi tanoubu ta unai, iyamo
se lupoidi,
na yom taubalau yo kalawai kabikabidi
udiyedi basileiya maudoidi ku lupohaidi.

²⁴ Yaubada yona tamowai yo peloweta kwasinadi
yo hinage tamowai maudoidi tanoubu ta unai
ku unuidi wa kwasinadi ede kalimwai.”

¹ Teina ginaulidi ta mulidiwai kabo dagugu hesau ya lapui doha bodalakilaki kalinadi galewa ne unai se yogahilakilaki se wane,

“Haleluiya!** Kabihemauli yo didiga yo gigibwali meta yoda Yaubada iya yona,

² matauwuwuna yona hekasa maudoidi ta se mamohoi yo se dudulai.

Iya meta waihiu ganaganawalina saesaena wa ye hekilainoyako.

Waihiu wa tanoubu ta tauheyababana yona laulau bikibikidi ne udiyedi,
yo Yaubada yona heyayai tauhaidi kwasinadi ye hebwalilidi.

Unai kadi gum Yaubada ye haidi.”

³ Na kabo boda lakilakina wa se yogahi'uyo se wane,

“Haleluiya! Ye kalasi na kasuna wa ye sae nige kana siga.”

⁴ Yo babadao 24 yo suisui maumaulidi hasi wa se guliyaboyabomdobi na Yaubada yona telona unai ye tutuli wa se kaihelahui yo se yogahilakilaki se wane,

“Mamohoi! Haleluiya!”

⁵ Kabo telona wa unai kalina hesau ye laoma ye wane,

“Yoda Yaubada kwa hedebasaei,
komiu yona heyayai tauhaidi yo tauhekasisiyeina,
komiu tamowai dobidobidi yo tamowai sae-saedi.”

** **19:1:** Haleluiya kaniyona ede, “Yaubada ya hedebasaei.”

Mamoe Natuna yona hetahetawasola kaikaigogona

⁶ Kabo dagugu hesau ya lapui doha bodalakilaki, yo doha kabaita, yo doha tulutululu dagugulakilakidi, se yogayogahi se wane,

“Haleluiya! Yoda Guiyau Yaubada Gigibwalikalilina, iya ye wasawasa yo ye tanuwaga.

⁷ Kwa laoma ta gwauyala yo ta hededetausaei yo ta hedebasaei!

Matauwuwuna Mamoe Natuna yona huyatasola mayadaina ye lagemako yo waihiu bena kabo ye tawasolai ne** meta ye nonohako.

⁸ Talam ye lau iya unai meta kaleko posiposina, a'ana, yo namwanamwana ye likwa.”

Kaleko namwanamwana wa kaniyona ede Yaubada yona tamowai yodi laulau dudulaidi.

⁹ Kabo anelu wa ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Teina ta ku kulidobiyeidi: Siya kaiteyadi Yaubada ye kaibwadaidi se lau Mamoe Natuna yona hetahetawasola kaikaigogona unai, meta siya gonowana se gwauyala!”

Yo ye hedede'uyo ye wane, “Mamohoi, teina ta meta Yaubada yona hedechedede.”

¹⁰ Kabo ya guliyaboyabomdobi talanuwana wa unai bena ya taba'ohui. Na ye hededelaoma ye wane, “Tabu ku taba'ohuigau! Yau meta Yaubada yona heyayai tauhaina hesau, doha kowa yo helem tausunuma, siya kaiteyadi Yesu yona hedechedede taumiyawatanina. Yaubada ye

** **19:7:** Mamoe Natuna waihiu bena kabo ye tawasolai ne, nuwamasalahana ede ekalesiya bodana o dubu, siya kabo Yesu maiyanao se miyagogoi.

bom mo ku taba'ohui. Matauwuna hedehedede mamohoidi Yesu ye hedehedehemasalahadi wa, gonowana kabo unai tamowai Yaubada wasana se wasaduwaiyei."

Hosi posiposina taugeluina ye lau ye iyala

¹¹ Kabo galewa ya kita ye tasoke yo matagu ne unai hosi posiposina, yo taugeluina hesana ede Taukawakabi yo Mamohoi. Yona hekasa yo iyala ye ginaulidi ta meta se dudulai. ¹² Matana doha kaiwa kalapulupululuna yo kuluna ne unai meta kolona gwaudi. Kalinawai meta hesa kulikulina kaniyona nige hesau kabina ye kata na iya ye bom mo. ¹³ Yona kaleko ye likwa wa meta ye kwasinagudui. Yo iya hesana ede YAUBADA YONA HEDEHEDEDE. ¹⁴ Galewa ne unai iyala bodadi, siya ede Yesu tausunumaena, kaleko posiposidi a'adi namwanamwadi se likwadi yo hosi posiposidi se geluidi, na hosi posiposina taugeluina wa se hemuhemuliwatani. ¹⁵ Iya kawana ne unai meta iyala kelepana matamatana ye tat-apesama na unai kabo basileiya maudoidi ye iyalaidi. Na kabo basileiya maudoidi tanoubu ta unai ye tanuwagaidi, na taba nige gonowana ye katekamkamnaedi. Na Yaubada Gigibwalilikililina yona kouyalayala unai kana waiunu kabo ye utukalakalateidi doha waina kabatamtamna unai wine kaniyodi se utukalakalateidi na se tamdi. ¹⁶ Iya lakwana unai na kana kaleko ne unai meta hesana hesau kulikulina. Iya ede:

WASAWASA YODI WASAWASA YO GUIYAU YODI
GUIYAU.

¹⁷ Yo anelu hesau ya kita mahana kewana ne unai ye totolo. Iya ye yogalau ma kalinalakilakina

manuwa kaikaitaudi maudoidi se loiloi'usi wa udiyedi ye wane, "Kwa laoma, kwa hebodake-segaigomiu Yaubada yona kaikaigogo saesaena ta unai. ¹⁸ Unai kabo wasawasa, iyala babadadi, yo tamowai bayabayaodi bulumadi kwa kaidi, yo hinage hosi yo taugeluidi yo tamowai maudoidi bulumadi kwa kaidi, siya ede yailihai tamowaidi yo heyayai tauhaidi, tamowai dobidobidi yo tamowai saesaedi!"

¹⁹ Kabo suisui bagubagunana wa** yo tanoubu ta wasawasadiyao yo yodi tau'iyala ya kitadi se laomagogoi bena hosi posiposina taugeluina wa yo yona tau'iyala se iyalaidi. ²⁰ Na suisui wa se kelebesi, yo iya maiyana meta pelowetalupolupo wa, iya ede suisui wa yona gigibwali unai ye tolo na laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi wa. Tenem laulau gigigigibwalidi ne udiyedi ede siya kaiteyadi suisui wa yona hekihekinoi tauhaidi yo koitauna tautaba'ohuina wa ye lupohaidi. Taudi labui ne kabo ma maumaulidi na se tuudobiyedi salpa kaiwana kalakalasikalilina nige kana siga wa unai. ²¹ Na kadi kahao maudoidi wa meta hosi taugeluina kawana unai kelepa ye tatapesama ede ye unuhemwaloidi. Na bulumadiyao wa udiyedi manuwa maudoidi wa se kaikai ye lau ee bogadi se sese.

20

Yaubada Satani ye paipaihekahini bolimai tau-sani kesega

** **19:19:** Suisui bagubagunana wa: Peina 13 unai kabo suisui ta wasana ku hasili.

¹ Kabo anelu hesau ya kita galewa ne unai ye dobidobima, nimana ne unai meta ebisi kana kii, yo seni lakinakina ye kabikabi. ² Iya kabon delegoni wa ye kelebesi. Iya ede mwata huya bagubagunana unai wa^{**} yo iya diyabolo yo hesana ede Satani. Anelu wa iya ye paipaihekahini, ³ na ye tuudobiyei ebisi unai na temenai kabon ye bawabawa bolimai tausani kesega. Anelu wa ebisi ye gudui yo ye guduyahisinamwanamwaei, kabon taba nige basileiya hesau ye lupohai'uyoidi kana siga bolimai tausani kesega se gehe. Na mulinawai Yaubada kabon iya ye yailigabaei huyakubwakubwa mo.

⁴ Kabo telona hekadi ya kitadi na udifyedi tau-tutuli tamowaidiyao ne meta Yaubada gigibwali ye moseidiko bena se tanuwaga wa se tutuli. Yo hinage tamowai yaluwadi ya kitadi. Siya ede kaiteyadi gadodi se boli'utusidiko wa Yesu wasana yo Yaubada yona hedehedede yodi heddehemasalahana wa debadiyena. Yo hinage siya nige suisui wa o koitauna wa se taba'ohui yo yona hekihekinoi nige se henuwa se hai debadi o nimadi udifyedi. Siya meta se mauli'uyo yo Keliso maiyadi se tanuwaga bolimai tausani kesega. ⁵ Teina ta meta tolo'uyo bagubagunana. Na tauboiboita hekadiyo wa nige se mauli'uyo kana siga bolimai tausani kesega wa se gehe. ⁶ Siya kaiteyadi boita tolo'uyona bagubagunana unai se tolo'uyo meta siya Yaubada yona tamowai yo gonowana se gwauyala. Boita helabuina taba nige se hekalo. Siya kabon se hemala Yaubada yo

---

** 20:2: Mwata huya bagubagunana unai wa wasana meta Genese 3:1-15unai ku hasili.

Keliso yodi taukaitalasam,** na kabo maiyadi se tanuwaga bolimai tausani kesega.

Yaubada Satani ye saedikwai

⁷ Bolimai tausani kesega wa se gehe Yaubada kabo Satani yona kabatutuguduina wa unai ye yailigabaei. ⁸ Iya kabo ye lau tanoubu maudoina ta unai bena basileiya maudoidi taumiyadi ye lupohaidi. Teina basileiyadi ta hesadi ede Goga yo Magoga.** Satani kabo ye woyagogoidima iyala hesabana, yo tau'iyala badodi doha nagi salagomgom unai. ⁹ Kabo se laugogoi se lau ede Yaubada yona magai lakilakina se galahetakikili. Magai ta meta Yaubada ye gadosisikaliliyei yo yona tamowai yodi kabamiya. Na galewa ne unai kaiwa kalakalasina ye taludobima ede tau'iyala maudoidi wa ye gabuhaidi. ¹⁰ Na Yaubada kabo diyabolo ye hai, iya tau'iyala wa taulupohaidi, na ye tuudobiyei salpa kaiwana kalakalasikalilina luwanawai. Iya ede suisui yo peloweta lupolupodi yodi kabatuudobiyedi wa unai. Temenai mayadai yo boniyai se kamkamna ye lau ee nige kana siga.

Yaubada tauboiboita ye hekasadi

¹¹ Kabo telona lakilakina posiposina yo unai taututuli wa ya kitadi. Yona taumasalaha unai meta tanoubu yo galewa se sigisuwala na se

---

** **20:6:** Taukaitalasam nuwanuwatuna ku hasili Hemasalaha 1:6 hedede hemasalahana unai.   ** **20:8:** Goga yo Magoga meta tanoubu ta tamowaidiyao se tupagogoima Yaubada bena se iyalei ne heyahayasonidi. Buka Beyabeyana unai wasadi ta hasilidi Hesekiyela 38 yo 39 udiyedi.

tauwadamkalikalili. ¹² Kabo tauboiboita mau-doidi ya kitadi, tamowai saesaedi yo tamowai dobido-bidi, siya telona talanuwana wa unai se totolo. Anelu buka se sokedi, yo buka hesau hinage se soke, iya ede mauli bukana. Tauboiboita ne saha se ginaulidi wa meta buka wa udiyedi Yaubada ye kulidobiyeidi, na saha se ginaulidiko wa debadiyena kabo ye hekasadi. ¹³ Gabwa luwanawai tauboiboita kabo ye kabigabaedi, yo Boita yo Hade udiyedi tauboiboita kabo se kabi-gabaedi. Yo tamowai kesega kesega saha ye ginaulidiko wa debadiyena kabo Yaubada iya ye hekasadi. ¹⁴ Kabo Boita yo Hade wa Yaubada ye tuudobiyeidi kaiwa kalakalasina wa unai. Teina ta meta boita helabuina. ¹⁵ Ena taba Yaubada tamowai hesau hesana nige ye lobai mauli bukana unai meta kabo ye tuudobiyei kaiwa kalakalasina wa unai.

21

Galewa hauhauna yo tanoubu hauhauna

- ¹ Kabo galewa hauhauna yo tanoubu hauhauna ya kitadi, matauwuna galewa bagubagunana yo tanoubu bagubagunana wa se tauwadamko. Yo tanoubu hauhauna ta unai meta nige gabwa.
- ² Yo Yaubada yona magai, iya ede Yelusalema hauhauna, galewa ne unai ya kita ye dobido-bima. Magaina wa Yaubada ye kabinonohai doha waihiu se kabinonohai tawasola hesabana.
- ³ Yo telona ne unai kalina lakilakina ye lao-laoma ya lapui ye wane, “Kwa kita ne! Yaubada yona kabamiya ede tamowai luwadiyena. Kabo maiyanao se miya yo siya kabo yona tamowai.

Yaubada, iya ede yodi Yaubada, iya kabo maiyadi.
4 Iya kabo matadi ne udiyedi matasulu maudoidi ye sauhaldi, yo taba nige boita'uyo o nuwadubu o doudou o kamkamna. Matauwuwuna ginauli bagubagunadi wa se tauwadamko."

5 Telona unai taututuli wa ye wane, "Ku kita ne, ginauli maudoidi ya ginaulidi ta meta hauhaudi!" Kabo ye wane, "Teina ta ku kulidobiyei, matauwuwuna teina hedehedede ta meta mamohoidi yo gonowana kwa sunumaeidi!"

6 Yo ye hedede'uyo ye wane, "Ginauli maudoidi ya ginaulihegehediko! Yau Alepa yo Omega, ** ginauli maudoidi yodi kabahetubu yo yodi kabagehe. Siya kaiteyadi gadodi se magu kabo mauli wailana bonobonowasina unai waila nige maisana ya moseidi se numa. **7** Kaiteyadi se tolokesegai, siya teina ginauli maudoidi ta kabo se haidi, yo yau kabo yodi Yaubada yo siya kabo yau natuguwao.

8 Na kaiteyadi yodi sunuma se uhalai hekamkamna matausina debanawai, yo kaiteyadi nige tausunuma, yo laulau bikibikidi tauginaulidi, yo taukaikaiunu, tautaubalau yo taukalakalawai, koitau tautaba'ohuidi, yo tauhededelupolupo meta Yaubada kabo ye tuudobiyeidi salpa kaiwana kalakalasikalilina luwanawai. Tenem unai maudoidi ta kabo boita helabuina se lobai."

Yelusalema hauhauna galewa ne unai ye do-bima

** **21:6:** Alepa yo Omega hedehedemasalahadi kabo Hemasalaha 1:8 unai ku hasili.

⁹ Anelu haligigi-labui yababa lakilakidi mulimulitakalilidi gaebadi haligigi-labui taukabikabidi wa, siya kadi kaha hesau ye laoma kaliguwai ye wane, "Ku laoma, tautawasola waihiuna kabo ya hekitago. Iya ede Mamoe Natuna waihiu bena kabo ye tawasolai nel!"

¹⁰ Na kabo Yaluwa Tabuna ye luwuigau na anelu wa ye bahelaeigau kuduli hesau lakilakina yo tupina lohalohana unai. Yo menai Yelusalema ye hekitagau, Yaubada yona magai lakilakina, galewa ne unai ye dobido bima. ¹¹ Yaubada yona didiga unai ye hedawayaya, yo dawayana meta doha weku maisalakilakikalilina, hesana ede gesepa, yo yona nega doha galasi kwaikwailolona.

¹² Magai wa ganana meta ye potopoto yo ye saekalili, yo kawakedana badodi meta saudoudoi-labui. Yo anelu saudoudoi-labui meta kesega kesega kawakedanao wa udiyedi. Yo Isalaela kadi bogao saudoudoi-labui wa meta kesega kesega hesadi kulikulidi kawakedana wa udiyedi.

¹³ Kawakeda haiyona teha kaluwabu, haiyona teha bwauli, haiyona teha yawana, yo haiyona teha yalasi unai. ¹⁴ Magai lakilakina wa ganana sowodiyao meta weku lakilakidi saudoudoi-labui, yo udiyedi Mamoe Natuna yona apostolo saudoudoi-labui wa hesadiyao se kulidi.

¹⁵ Anelu, iya ede maiyagu ka hedehedede wa, meta nimana ne unai kabanowonowoi kaikaiwana gole ye kabikabi bena magai lakilakina wa yo kawakedanao yo ganana ye nowonowoidi. ¹⁶ Magai lakilakina lohana yo

magagana yo saena meta nowonowoi kesega.** Anelu wa magai lakilakina ye nowonowoi yona kabanowonowoi kaikaiwana unai na ye lobai meta lohana ede 2,200 kilomita,** na magagana yo saena meta gonogonowadi doha lohana wa.

¹⁷ Gana wa potopotona ye nowonowoi meta 65 mita.** Anelu wa tamowai yodi nowonowoi hepahepaisowana unai ye hepaisowa na ye nowonowoi. ¹⁸ Ganana wa gesepa unai se ginauli, yo magaina lakilakina wa meta gole mamohoina a'ana unai se ginauli, yo yona nega meta doha galasi. ¹⁹ Magai lakilakina wa ganana sowodi wekudi wa meta weku namwanamwadi** kadi kao udoi'udoi udiyedi se hepasadi. Weku bagubagunana meta gesepa unai, weku helabuina meta sapaiya unai, weku hehaiyonana meta kalsidoniya unai, weku hehasina meta emeladi unai, ²⁰ weku hehaligigina meta sadoniki** unai, weku hehaligigi-kesegana

** **21:16:** Nowonowoi kesega: Buka Beyabeyana unai Yaubada yona kabamiya bilina Numa Tabuna unai hinage lohana yo magagana yo saena nowonowoi kesega. Bili wa hesana ede teha tabukalilina. Wasana kabo 1 Kin 6:20 yo Hebelu 9:3 udiyedi ku hasili. ** **21:16:** 2,200 kilomita: Magai nowonowoina Yowane ye kuli ede 12,000 sitadiya, iya ede Giliki tamowaidi yodi nowonowoyenya.

** **21:17:** Gana wa potopotona wa Yowane ye kuli 144 kubita. ** **21:19:** Weku namwanamwadi ne meta maisadi lakilakidi, tamowai gogogogodi se hepaisowadi yodi pasa. Bena Isalaela yodi taukaitalasam saesaena nuwapouna kana pasa ta nuwatui. Ginauli wa unai weku namwanamwakalilidi badodi saudoudoi-labui se toledi, siya ede Isalaela bodadi saudoudoi-labui heyaheyasonidi (Esodo 28:15-30).

** **21:20:** Sadoniki hesana hesau meta oneki.

meta kaneliyeni unai, weku hehaligigi-labuina meta kilisolate unai, weku hehaligigi-haiyonana meta belilo unai, weku hehaligigi-hasina meta topasi unai, weku hesaudoudoina meta kilisopalase unai, weku hesaudoudoi-kesegana meta yasinite unai, yo weku hesaudoudoi-labuina meta ametiso unai se hepasadi. ²¹ Kawakeda gududi saudoudoi-labui wa meta giniuba matapoudi udiyedi se ginaulidi, kawakeda kesega kesega meta giniuba matapouna kesega unai se ginauli. Magai lakilakina wa kedana lakilakina meta gole mamohoina a'ana unai se ginauli, yona nega meta doha galasi.

²² Magai lakilakina wa unai meta nige Numa Tabuna ya kita, matauwuna Guiyau Yaubada Gigibwalikalilina yo Mamoe Natuna wa meta siya yona Numa Tabuna ede. ²³ Magai lakilakina ta unai nige mahana o waikena dawayadi, matauwuna Yaubada yona didiga dawayana magai ne ye hedawaya, yo Mamoe Natuna meta lampana ede. ²⁴ Dawayana unai basileiya maudoidi kabo se miyamiya yo tanoubu wasawasadiyao yodi gogo wasawasadi kabo se baheidi se laoma unai. ²⁵ Mayadaiyena taba nige kawakedanao ne se guduidi, matauwuna temenai taba nige boniyai'uyo. ²⁶ Tamowai kabo basileiya maudoidi yodi gogo saesaedi yo wasawasadi se baheidima magai lakilakina wa unai, Yaubada hedebasaena hesabana. ²⁷ Na taba nige gonowana ginauli hesau bidabidana se baheiyama, yo koitau tautaba'ohuidi yo taukailupolupo taba nige gonowana magai ne unai se lusae, na siya kaiteyadi hesadiyao

Yaubada ye kulidiko Mamoe Natuna yona mauli bukana unai meta siya se bom mo kabo menai se miya.

22

Waila maumaulina sagasagana

¹ Kabo anelu wa mauli wailana sagasagana ye hekitagau, na ye neganamwanamwakalili doha galasi. Na Yaubada yo Mamoe Natuna yodi telona unai ye didididima, ² yo ye didi ye dobi magai lakilakina wa kedana lakilakina duwaduwalina wa unai. Sagasaga wa dedeka labui udiyedi meta mauli kaiwadi se totolo, na bolimai kesega unai yodi huyakaniyo meta badodi saudoudoi-labui, iya ede waikena kesega kesega udiyedi meta se kanikaniyo. Yo lugudiyao meta basileiya maudoidi kabahenamwanamwadi. ³ Temenai taba nige tamowai o ginauli hesau Yaubada kabo ye kitaheyababa. Na Yaubada yo Mamoe Natuna yodi telona meta magai lakilakina wa luwanawai, na yona heyayai tauhaidi** kabo iya se taba'ohui. ⁴ Siya kabo kana kao se kita, yo Yaubada hesana meta debadi ne udiyedi. ⁵ Temenai taba nige boniyai'uyo. Taba nige lampa o mahana dawayadi se hepaisowadi, matauwuwuna Guiyau Yaubada dawayana kabo ye hedawayadi. Na maiyanao kabo se tanuwaga ye lau ee nige kana siga.

⁶ Anelu wa ye hededelaoma kaliguwai ye wane, “Teina ta meta hedehedede mamohoidi yo gonowana kwa sunumaedi. Guiyau, iya ede

---

** **22:3:** Yona heyayai tauhaidi ne, siya ede tamowai maudoidi magai wa unai taumiya.

peloweta tauhededehesibabadi Yaubadana, meta yona anelu ye hetamali ye lau yona heyayai tauhaldi udiyedi na ginauli nige bayaona kabu se tubu ne ye hekitadi.”

Yesu yona uyoma

⁷ Guiyau Yesu ye hedede ye wane, “Ku kita! Nige bayaona kabu ya uyoma. Siya kaiteyadi buka ta unai saha ya hedededi ta se kawakabiyeidi, meta siya gonowana se gwauyala.”

⁸ Yau, Yowane, teina ginauli maudoidi ta ya lapuidi yo ya kitadi. Na huyana ya lapuidi yo ya kitadi meta ya guliyaboyabomdobi anelu iya ede ginauli maudoidi tauhekitagau wa kaena unai bena ya taba'ohui. ⁹ Na ye hededelaoma ye wane, “Tabu ku taba'ohuigau! Yau meta Yaubada yona heyayai tauhaina hesau doha kowa yo kam kahao peloweta wa yo kaiteyadi siya teina buka ta hedehededen tausunumawatanidi. Yaubada ye bom mo ku taba'ohui.”

¹⁰ Kabu ye hededelaoma ye wane, “Buka ta unai hededepeloweta maudoidi tabu hesauna ku tolewadam, matauwuwuna ede buka ta hedehededeni maudoidi nige bayaona kabu se masalaha.

¹¹ Unai ena kaiteya yababa ye ginaginauli, taba yababa ne ye ginaginauli. Kaiteya laulau bikibikidi ye ginaginaulidi, taba laulau bikibikidi ne ye ginaginaulidi. Kaiteya miyamiya dudu-laidi ye miyamiyaidi, taba miyamiya dudu-laidi ne ye miyamiyaidi. Yo kaiteya miyamiya a'adi ye miyamiyawatanidi, taba miyamiya a'adi ne ye miyamiyawatanidi.”

12 Na Yesu ye wane, “Ku kita ne! Nige bayaona kabo ya uyoma. Na maisa udoi'udoi ede nimaguwai, na tamowai ginauli saha se ginaulidiko wa maisadi kabo ya moseidi.
13 Yau Alepa yo Omega, Bagubagunana yo Mulimulitana, ginauli maudoidi yodi kabahetubu yo yodi kabagehe.

14 Siya kaiteyadi kadi kwama se deulihe'a'adi meta gonowana se gwauyala. Talam kabo ye lau siya kalidiwai na se mwalaesae magai lakilakina wa unai yo mauli kaiwana kaniyona se kai.
15 Na magai lakilakina dagelana ne unai meta kedewa, ** doha tautaubalau yo taukalakalawai, laulau bikibikidi tauginaulidi, taukaikaiunu, koitau tautaba'ohuidi yo taulaulaulupolupo maudoidi.

16 Yau, Yesu, yau Dawida lamna yo kana isimulita. Yau Sae Kubwana dawadawayana. Yugu anelu ya hetamali ye laowa na ekalesiya bodadi wa kadi hedehedede ye hedededi kalimwai.”

17 Yaluwa yo waihiu, iya ede Mamoe Natuna bena kabo ye tawasolai ne, siya se wane, “Ku laoma!” Ena kaiteyadi teina hedehedede ta se lapuidi, taba se wane, “Ku laoma!” Ena kaiteya gadona ye magu, taba ye laoma mauli wailana nige maisana ta ye numa.

18 Yau, Yowane, teina hedehedede bayabayaona ta ya tole komiu maudoimiukalimiuwai: Ena

---

** **22:15:** Kedewa: Dius tamowaidi yodi kabikabi meta ena tamowai nige se kitahenamwadi meta se kataidi ede, siya kedewa.

kaiteya teina buka ta unai hedehedede haga-hagana hesau ye tolelaei, meta Yaubada kaboyababa lakilakidi buka ta unai ya kulidi wa ye moseidi kalinawai. ¹⁹ Yo ena kaiteya teina buka ta unai hedehedede hesau ye haigabaei, meta kaboginauli namwanamwadi teina buka ta unai Yaubada ye hedehedehemasalahadi wa kalinawai kaboye haigabaeidi. Iya kabonige gonowana mauli kaiwana kaniyona ye kaiyo Yaubada yonamagai lakilakina unai tabanige ye lusae.

²⁰ Teina ginaulidi ta tauhededehemasalahadi wa ye wane, “Mamohoi! Nige bayaona kaboya laowa.”

Mamohoi! Ku laoma, Guiyau Yesu.

²¹ Ya tapwalolo taba Guiyau Yesu yonakabinamwa ye miya komiu Yaubada yonatamowai kalimiuyena. Mamohoi!

**Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: The New Testament in the
Saliba language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini**

copyright © 2007, 2013, 2017, 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

® Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-01-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2024

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a